

Maar waar zijn we het dan wel over eens?

Deel II: immigratie & asiel

Onderzoek m.b.t. de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2023, i.o.v. de Volkskrant
Rapport I&O Research

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2023/194

Datum

oktober 2023

Opdrachtgever

De Volkskrant

Auteurs

Peter Kanne
Maartje van de Koppel
Asher van de Schelde

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research en de Volkskrant) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Terugdringen immigratie en inkomensongelijkheid belangrijkste wens kiezers	4
Drie stromenland	4
Au.b. meer samenwerking...	5
... om immigratie, inkomensverschillen en CO2-uitstoot te beperken	5
1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Verantwoording	8
2 Immigratie & asiel	9
2.1 Zorgen en prioriteiten	9
2.2 Houding t.a.v. azc's	13
2.3 Attituden	20
2.4 Analyse: wie wil wat? Wie kan wat?	38
A Bijlagen: immigratie	40
A.1 Meer of minder doen?	40
A.2 AZC in de buurt	42
A.3 Beginselen asielbeleid	44
A.4 Stellingen over immigratie	46
A.5 Schatting aantal asielzoekers in 2022	48
A.6 Maximum aantal asielzoekers opvangen	48
A.7 Voorstel gezinshereniging	49

Samenvatting

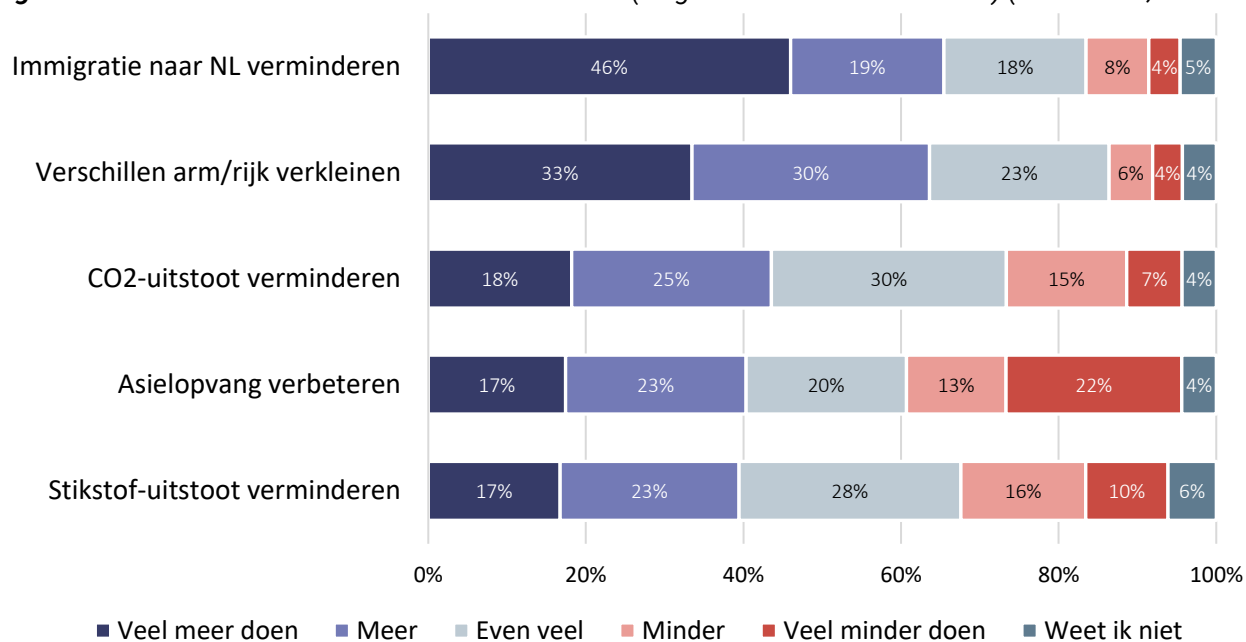
Terugdringen immigratie en inkomensongelijkheid belangrijkste wens kiezers

Nederlanders maken zich zorgen over een veelheid aan problemen die spelen, het meest over het gebrek aan woningen (82%), polarisatie in de samenleving (79%), digitale veiligheid (78%), onveiligheid en criminaliteit (77%) en de kwaliteit van de gezondheidszorg (77%).

In dit onderzoek focussen we op vier overkoepelende thema's: klimaat, stikstof, immigratie/asiel en inkomen, armoede en bestaanszekerheid. Van deze vier kwesties houden immigratie en inkomensongelijkheid de mensen in het land het meest bezig.

Maar liefst 65 procent vindt dat een volgend kabinet meer moet doen aan het terugdringen van immigratie (46% vindt zelfs 'veel meer') en 64 procent zegt dit over het terugdringen van de inkomensverschillen. Het terugdringen van CO₂-uitstoot (44%), het verbeteren van de asielopvang (40%) en het verminderen van de stikstof-uitstoot (39%) volgen op gepaste afstand, maar per saldo wil men eerder dat dit wel dan niet gebeurt.

Figuur 0.1.1: Moet kabinet meer of minder doen aan... (vergeleken met beleid Rutte IV) (basis: allen, n=1.959)

Drie stromenland

Op basis van een latente klassenanalyse (gericht op meningen over de vier hoofdthema's) zien we drie min of meer gelijke groepen ontstaan.

Het **'Gematigde Midden'** beslaat ruim een derde van de bevolking. Deze kiezers willen immigratie en ongelijkheid verminderen maar staan gematigd in de klimaat- en stikstofdiscussie. De VVD is hier de meest populaire partij, gevolgd door NSC, CU en CDA.

Een ander derde deel noemen we de ‘**Progressieve Oppositie**’. Zij vinden dat er gestreden moet worden tegen klimaatverandering en ongelijkheid, ze willen immigratie overwegend ook beperken maar minder strikt dan de andere groepen, asielopvang willen ze verbeteren. GroenLinks-PvdA is hier de grootste partij, maar ook op PvdD, D66 en Volt wordt gestemd.

De derde groep is de ‘**Conservatieve Oppositie**’, drie op tien vallen onder dit segment. Voor hen is het terugdringen van immigratie het belangrijkste, gevolgd door het aanpakken van inkomensongelijkheid. Klimaat- en stikstofbeleid willen ze afzwakken of zelfs helemaal mee stoppen. De PVV is hier de belangrijkste partij, maar ook NSC en BBB komen in aanmerking.

Tabel 0.1.1: Drie kiezersgroepen o.b.v. van meningen over immigratie, klimaat, stikstof en inkomenspolitiek

	De Progressieve Oppositie	Het Gematigde Midden	De Conservatieve Oppositie
Deel bevolking	34%	37%	29%
Wil:	Meer actie tegen klimaatverandering, stikstofuitstoot en ongelijkheid. Asielopvang verbeteren. Immigratie beteugelen.	Meer beleid tegen immigratie en ongelijkheid. Stikstof- en CO ₂ -uitstoot verminderen, maar niet te snel.	Veel minder immigratie. Minder ongelijkheid en minder actie tegen stikstof en klimaatverandering.
Meest gekozen partij:	GL-PvdA (38%)	VVD (30%)	PVV (25%)
Stemmen daarnaast:	PvdD, D66, Volt	NSC, CU, CDA	NSC, BBB, FvD
Profiel:	Meer vrouwen dan mannen, vaak hoger opgeleid, gemiddeld inkomen, relatief jong, meer stedelijk dan platteland	Iets ouder dan gemiddeld. Gemiddeld qua sekse, opleiding, inkomen, en stedelijkheid	Meer mannen dan vrouwen, lager of middelbaar opgeleid, gemiddeld qua inkomen en leeftijd, relatief vaak platteland

Au.b. meer samenwerking...

Het vertrouwen in de politiek is nog steeds erg laag, maar liefst 83 procent vindt dat de politiek teveel met zichzelf bezig is, in plaats van met het oplossen van de grote problemen van de mensen in het land. Bijna driekwart wil dat politieke partijen en lijsttrekkers meer de samenwerking zoeken.

... om immigratie, inkomensverschillen en CO₂-uitstoot te beperken

Inhoudelijk is er brede consensus over immigratie, inkomensverschillen, CO₂- en stikstofuitstoot: ruime meerderheden vinden dat dit moet worden beperkt.

Immigratie. Internationale vluchtelingenverdragen worden onderschreven, humane opvang is nodig, maar men is het er grotendeels over eens dat Nederland de aantallen die jaarlijks ons land in komen niet aankan. Men wil het liefst alleen ‘échte vluchtelingen’ opvangen, arbeidsmigratie blijft nodig, maar bij voorkeur alleen voor de bouw en land- en tuinbouw. Niet voor de zorg. Men heeft er geen begrip voor dat statushouders voorrang krijgen bij het toewijzen van sociale huurwoningen en ook andere aanspraken van migranten en asielzoekers moeten worden beperkt.

Met betrekking tot **inkomen en armoede** vinden Nederlanders dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen, wat voor velen betekent: bedrijven moeten zwaarder belast worden en de rijksten moeten meer afdragen aan de armen. Relatief vaak relateren kiezers hun mening over inkomenspolitiek aan immigratie. Een respondent: "De werkende Nederlander draait

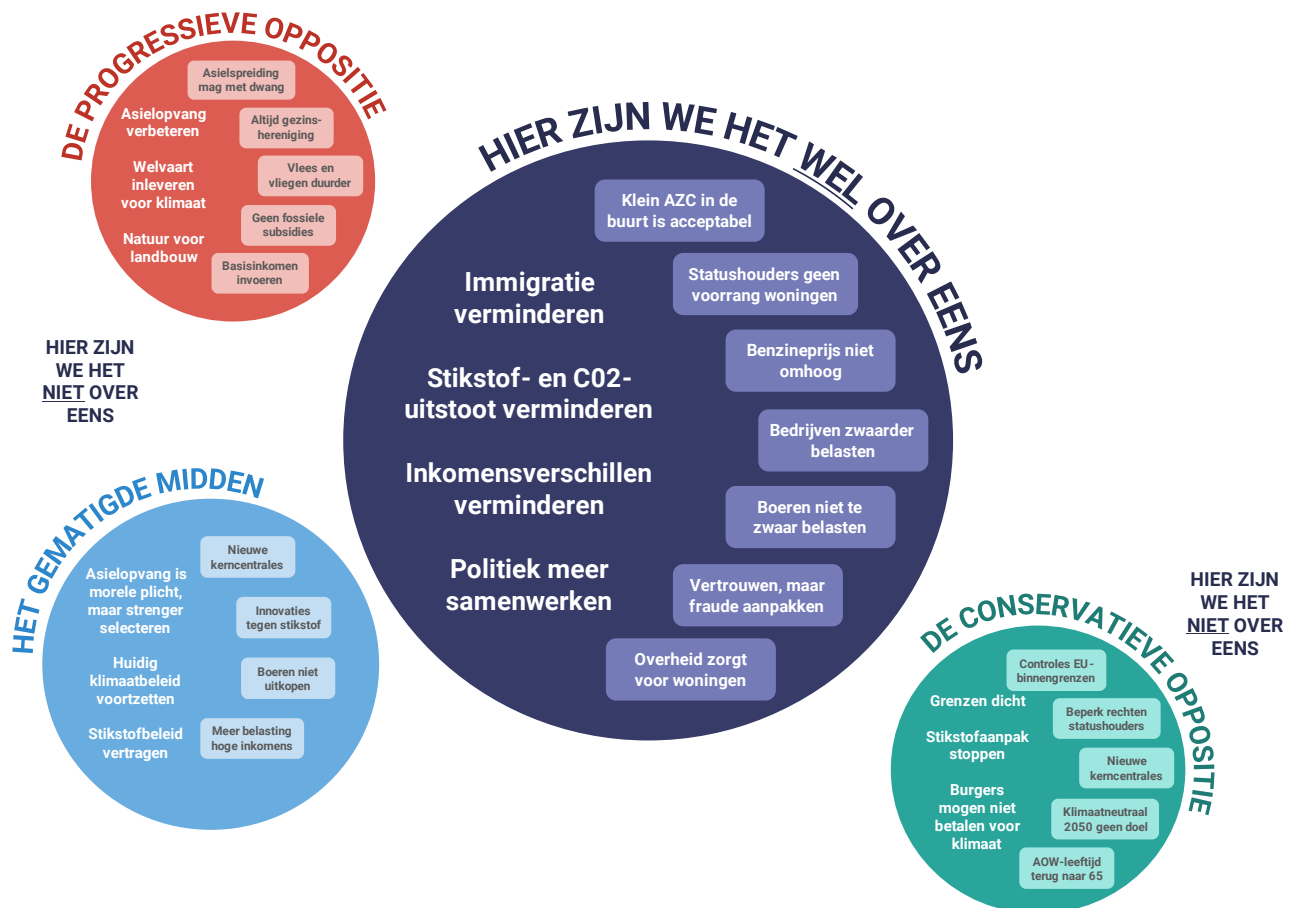
op voor de kosten. Asielzoekers participeren niet of mogen niet. Participeren moet om de kosten te dragen. Misschien hard maar Nederland buigt genoeg. Eigen volk komt niet meer op 1e plaats."

Eén op acht ervaart onvoldoende bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid is een belangrijk thema bij deze verkiezingen. De meeste mensen ervaren voldoende bestaanszekerheid, twaalf procent echter niet. De gemiddelde Nederlander denkt bij bestaanszekerheid vooral aan ‘voldoende geld om in leven te blijven’, daarna volgen goede gezondheidszorg, een goede woning en een veilig leven. De 12 procent die onvoldoende bestaanszekerheid ervaart geeft er een iets andere betekenis aan: ze hebben onvoldoende geld om op een prettige manier te kunnen leven én ze zijn niet zeker van goede gezondheidszorg. Bestaansonzekerheid heeft niet alleen met inkomen te maken, niet alle mensen met een beneden-modaal inkomen ervaren onvoldoende bestaansonzekerheid (maar wel meer dan gemiddeld) en niet iedereen met een bovenmodaal inkomen is zeker over zijn bestaan (4 procent van hen ervaart onvoldoende bestaanszekerheid).

Figuur 0.1.2 Waar zijn we het wel over het eens? En waarover niet?

Onderstaande figuur beantwoordt de vraag ‘waar zijn we het dan wel over eens?’, maar ook ‘waar niet?’ De grote blauwe middencirkel toont de *communis opinio*, in de kleinere cirkels zien we de standpunten waar gemiddeld Nederland verdeeld over is, maar die door desbetreffende groep wel worden ondersteund.

Ook maakt een ruime meerderheid zich zorgen over **klimaatverandering**. Weinigen trekken in twijfel dat de mens verantwoordelijk is voor de opwarming van de aarde en driekwart vindt dat het ambitieuze klimaatbeleid van Rutte IV moet worden voortgezet of zelfs geïntensiveerd. Eveneens driekwart vindt dat bedrijven meer moeten betalen voor hun bijdrage aan de CO2-

uitstoot. Echter, bij veel concrete maatregelen trappen Nederlanders op de rem, het mag burgers financieel niet te veel pijn doen. Zo vindt twee derde dat de benzineprijzen niet mogen stijgen en is er sterke verdeeldheid over het verhogen van de prijs van vlees en vliegtickets. Dit is niet alleen een kwestie van 'onwil': onder de laagste inkomens zegt de helft door duurzaamheidsmaatregelen financieel in de knel te komen.

De **uitstoot van stikstof** houdt de gemoederen aanzienlijk minder bezig. Driekwart zegt zich er desgevraagd wel zorgen over te maken, maar de een is bang voor wat stikstof doet met flora en fauna, de ander vindt vooral de gevolgen voor de woningbouw zorgelijk en een derde bekommert zich om de positie van de boeren. De helft vindt weliswaar dat de veestapel moet krimpen (29% vindt van niet), maar dat mag niet gedwongen. Men is van mening dat de veehouderij nu al onevenredig wordt belast. Op de vraag hoe stikstof dan wel kan worden teruggedrongen wordt het vaakst gerekend op innovatieve landbouwtechnieken.

Verdeeldheid over snelheid stikstofbeleid

Desalniettemin zeggen twee op drie Nederlanders het stikstofbeleid van Rutte IV op z'n minst te willen voortzetten. Wel is er grote verdeeldheid over hoe snel de stikstofuitstoot moet worden teruggebracht. In het regeerakkoord van Rutte IV stond dat de stikstofuitstoot rondom gevoelige natuur in 2030 met de helft moest zijn afgenomen. Eén op tien vindt dat het nog sneller moet, 28 procent pleit ervoor vast te houden aan 2030. Maar de grootste groep (35%) vindt dat het ook in 2035 of later gerealiseerd mag worden. Een vijfde vindt dat een volgend kabinet helemaal moet stoppen met het stikstofbeleid.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

I&O Research en de Volkskrant trekken al langer op als het gaat om electoraal onderzoek. Ook dit jaar, met Tweede Kamerverkiezingen op 22 november. We doen onderzoek voor de krant naar de electorale kant van de verkiezingen, de zetels, het zweef en switchgedrag, welke motieven zitten achter dit stemgedrag, hoe worden de lijsttrekkers gewaardeerd? Daarnaast - en daar heeft deze rapportage betrekking op - is de Volkskrant geïnteresseerd in wat er inhoudelijk ten grondslag ligt aan kiesgedrag. Dat het land gepolariseerd is op een aantal belangrijke thema's is bekend, maar geldt dat voor alles binnen elk thema of zijn er (deel)gebieden te vinden waarin ze elkaar wel vinden?

De centrale vraag voor dit onderzoek was dan ook:

Hoe denken kiezers over belangrijke thema's bij deze verkiezingen? Waarin verschillen ze van mening en waarin vinden de verschillende kampen elkaar wel? Wat verenigt ze?

In dit onderzoek zoomen we inhoudelijk in op de vier grote thema's bij deze verkiezingen:

- 1 Klimaat
- 2 Stikstof
- 3 Immigratie/asiel
- 4 Inkomen, armoede, bestaanszekerheid

In dit rapport gaan we per thema de diepte in (hoofdstukken 3 t/m 6). In hoofdstuk 2 laten we zien hoe dat er van bovenaf uitziet en in hoeverre deze thema's met elkaar samenhangen.

1.2 Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van maandag 2 tot dinsdag 10 oktober 2023.

In totaal werkten 1.959 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is volledig getrokken in het I&O Research Panel. In hoofdstukken 3 t/m 6 worden soms stellingen gerapporteerd die aan de helft van de steekproef zijn voorgelegd (omdat de vragenlijst anders te lang zou worden). Ook deze steekproef is representatief voor de Nederlanders 18+.

I&O Research voerde dit onderzoek uit in opdracht van de Volkskrant.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=2.000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

2 Immigratie & asiel

2.1 Zorgen en prioriteiten

In de open vraag over hoe Nederlanders denken over immigratie en asiel komen een aantal punten vaak naar voren:

- Nederlanders willen het liefst alleen 'échte vluchtelingen' opvangen;
- Kwaliteit van de opvang moet beter en eerlijker verspreid over Nederland;
- Beoordelingsprocedures moeten sneller;
- Voor een deel is de oplossing: grenzen dicht;
- (Arbeids)migratie is ook nodig, bijvoorbeeld vanwege vergrijzing.

Vaak wordt genoemd dat Nederland een klein land is, dat (te) vol is - dit wordt onder meer gerelateerd aan het woningtekort. 'Echte vluchtelingen' passen daar nog bij, maar voor economische vluchtelingen ('gelukszoekers', 'veiligelanders') is geen ruimte. Sommigen noemen specifiek oorlogsvluchtelingen, maar velen specificeren niet expliciet wie zij verstaan onder 'echte' vluchtelingen.

Figuur 2.1: Kunt u in uw eigen woorden omschrijven hoe u denkt over immigratie en asiel, eventuele problemen die dat met zich meebrengt en welke oplossingen u ziet? Basis: allen (n = 1.959).

"Ik zou graag iedereen in nood willen opvangen, maar Nederland is een klein landje en het is te vol"
- Partijvoorkeur onbekend

"Alleen de mensen doorlaten die echt asiel nodig hebben en die beslist niet terug kunnen naar hun eigenland. Een beter en scherper toezicht om de degene die asiel nodig hebben goed te kunnen selecteren." - Zou nu NSC stemmen

"Gelukszoekers uit niet-oorlogsgebied sneller terugsturen en moeilijker binnen laten komen. Ruimhartiger omgaan met verblijfsvergunningen voor mensen uit conflictgebieden. Sneller besluiten over al dan niet verblijfsvergunning (jarenlang wachten is niet acceptabel)." - Zou nu VVD stemmen

"Ben er klaar mee, niemand meer binnen laten. Wij betalen extra zorgkosten daardoor, onze kinderen krijgen geen huis." - Zou nu BBB stemmen

Enkelen benoemen dat de kwaliteit van de opvang van nieuwkomers beter moet, maar dit onderwerp komt beduidend minder aan bod dan de instroom van immigranten.

"Ik vind dat we menswaardiger moeten opvangen en ieder mens een eerlijk proces moeten bieden om asiel te krijgen. Meer geld naar de sociaal advocaten die deze procedures kunnen begeleiden" - Weet nog niet wat te stemmen

"Immigratie is goed, mits binnen een bepaalde grens. We moeten de mensen goed kunnen blijven opvangen, anders integreren ze niet goed." - Zou nu Volt stemmen

Voor een deel van de respondenten is de oplossing voor problemen rondom migratie het helemaal dichtgooien van de grenzen. Veelgenoemd is ook het versnellen van procedures: migranten moeten sneller duidelijkheid krijgen over of zij in Nederland mogen blijven en zo niet, moeten ook sneller kunnen vertrekken.

"De beoordeling van verzoeken duurt veeel te lang." - Zou nu GL-PvdA stemmen

"Economische vluchtelingen met harde hand uitzetten, alle overige vluchtelingen sneller en beter helpen." - Zou nu VVD stemmen

Daarnaast wordt de Spreidingswet genoemd als oplossing voor een eerlijkere verdeling van de opvang in Nederland - en op Europees niveau zou gekeken moeten worden naar een eerlijker verdeling tussen Europese landen. Ook betere opvang in de regio wordt genoemd als oplossing.

"Ik ben van mening dat alle mensen evenveel recht hebben op een veilig thuis en voldoende eten/drinken. Wel denk ik dat immigratie verdeeld moet worden over Europa, zodat levenskwaliteit niet achteruit gaat door overbevolking." - Zou nu GL-PvdA stemmen

"De immigratie moet flink teruggebracht worden. In de eigen moet opvang geregeld worden. Vraag jezelf af waarom Arabische landen weinig vluchtelingen opnemen. Daarnaast moeten veiligelanders gewoon een enkeltje retour krijgen." - Zou nu BVNL stemmen

"Ik vind dat iedereen die vlucht voor zijn leven een opvangplek verdiend. Maar ik vind wel dat ze evenredig moeten worden opgevangen. De spreidingswet moet door de eerste kamer worden goedgekeurd zodat er ook asielzoekers in rijkere gebieden worden opgevangen. (Geen not in my backyard meer). Ook moet de Europese Unie landen dwingen om meer asielzoekers aan te nemen en anders gaan korten op subsidies. De Tunesiëdeal is onmenselijk en moet worden gestopt." - Zou nu SP stemmen

"Echte vluchtelingen opvangen in alle gemeentes met de spreidingswet." - Zou nu VVD stemmen

Ten slotte benoemt een deel van de respondenten dat migratie ook positief en nodig is, met name in relatie tot arbeidsmigratie en vergrijzing in Nederland.

"Arbeidsmigratie lijkt noodzakelijk voor het werk waarvoor geen mensen nu beschikbaar zijn. Asiel moet verleend worden aan mensen die vluchten voor oorlog en achtervolging. Het moet snel duidelijk zijn wanneer mensen wel of niet asiel krijgen." - Weet nog niet wat te stemmen

"Ik vind dat het overdreven is. Wij hebben mensen nodig vanwege vergrijzing." - Zou nu GL-PvdA stemmen

"Als de integratie en spreiding niet goed gaat geeft dat onrust en onzekerheid bij de migranten, dat is niet goed. Migranten zijn nuttig om onze vergrijzing tegen te gaan." - Zou nu Volt stemmen

Twee derde wil dat kabinet meer doet om immigratie te verminderen

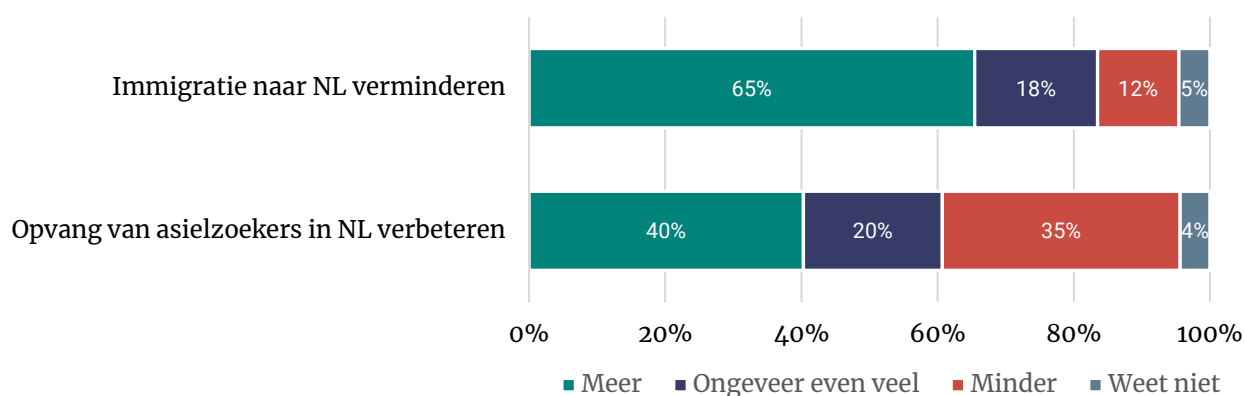
Een ruime meerderheid van de Nederlanders wil dat een volgend kabinet *meer* doet om de immigratie naar Nederland in te perken. Slechts 12 procent wil dat een volgend kabinet hier minder aan doet.

Over het verbeteren van de opvang van asielzoekers in Nederland is meer verdeeldheid: vier op tien willen dat een volgend kabinet daar meer aan doet, 35 procent ziet liever minder inzet op dit gebied.

Figuur 2.2: Vindt u dat een volgend kabinet meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de immigratie naar Nederland te verminderen? / de opvang van asielzoekers in Nederland te verbeteren?

(Met 'even veel' bedoelen we de plannen en het beleid van het kabinet-Rutte IV m.b.t. het verminderen van de immigratie' / ... m.b.t. de opvang van asielzoekers).

Basis: allen (n = 1.959).

Lager opgeleiden vinden vaker dat een volgend kabinet meer moet doen om immigratie te verminderen (59%) dan hoger opgeleiden (31%). Ook vinden ouderen (65+: 52%) dat vaker dan jongeren (31%). De volledige uitsplitsingen naar leeftijd en opleiding zijn te vinden in Bijlage C.

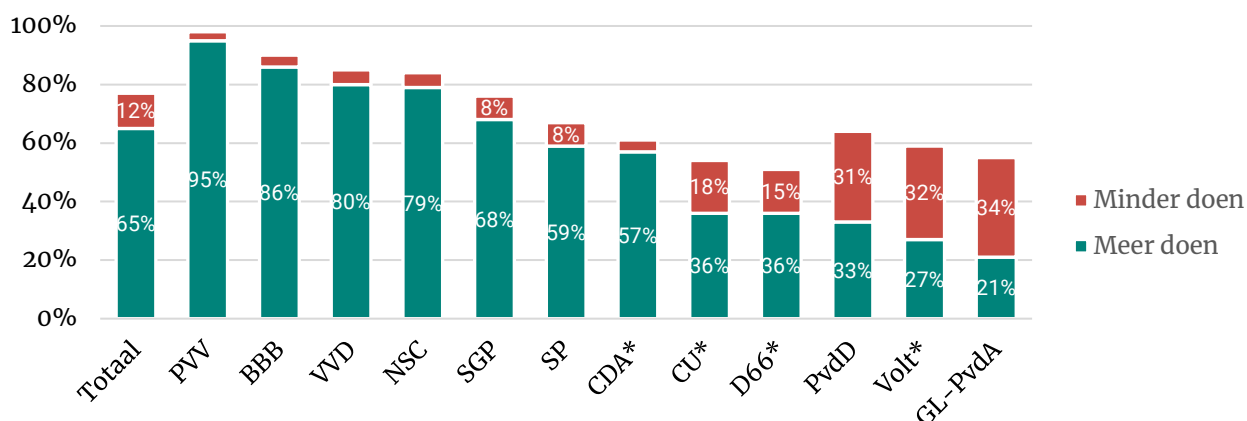
VVD-, NSC- en BBB-kiezers bijna net zo streng op migratie als PVV-kiezers

Met name centrumrechtse en rechts-conservatieve kiezers willen dat het kabinet meer doet om *immigratie in te dammen*: bijna alle PVV-kiezers (95%) willen meer doen, gevolgd door kiezers van de BBB (86%) en VVD (80%).¹ Ook onder NSC-kiezers is brede steun voor grotere inzet. Onder kiezers van links-progressieve partijen is weinig steun om meer te doen, maar ook géén meerderheid om *minder te doen* aan het inperken van immigratie (dat geldt nog het meest voor kiezers van GL-PvdA: 34% wil minder doen).

Meer inzet voor goede opvang kan juist vooral op steun van linkse kiezers rekenen, circa twee derde van hen wil dat. Dat geldt ook voor kiezers van CDA (59% wil meer doen) en ChristenUnie (68%), maar niet voor kiezers van NSC (slechts 37% wil meer doen, 34% wil minder).

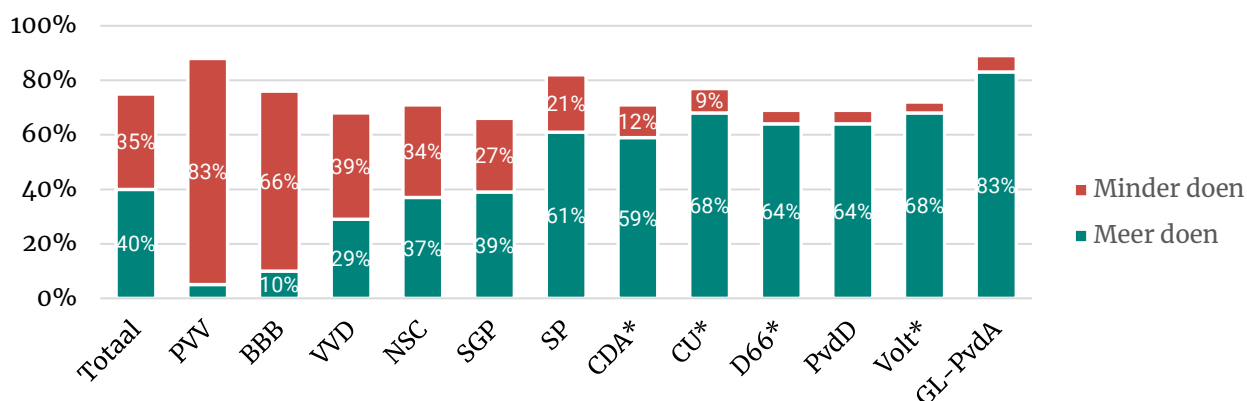
Figuur 2.3: Vindt u dat een volgend kabinet meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de immigratie naar Nederland te verminderen?

Naar politieke voorkeur. Getoond in figuur: percentage minder doen en meer doen. Basis: allen (n = 1.959).

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

Figuur 2.4: Vindt u dat een volgend kabinet meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de opvang van asielzoekers in Nederland te verbeteren? Naar politieke voorkeur. Getoond in figuur: percentage minder doen en meer doen. Basis: allen (n = 1.959)

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

¹ Dat geldt ook voor kiezers van FvD, maar deze groep is te klein (n = 16) om betrouwbare uitspraken over te doen.

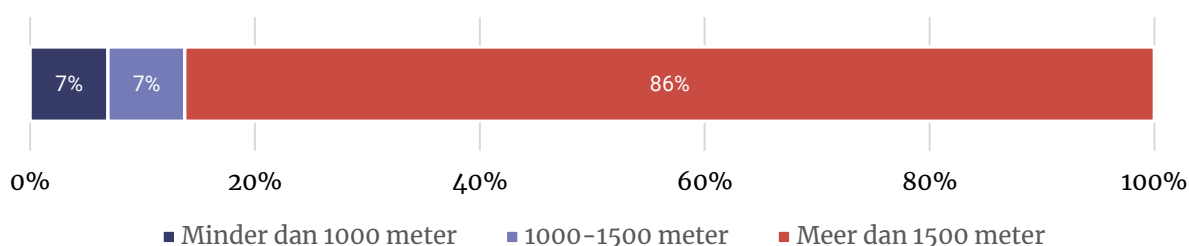
2.2 Houding t.a.v. azc's

Men denkt vaker in de buurt van azc te wonen dan werkelijk het geval is

Voor dit onderzoek deelde het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) data over waar in Nederland opvanglocaties voor asielzoekers zijn. Onder deze opvanglocaties vallen zowel (verschillende soorten²) asielzoekerscentra (azc's) als tijdelijke noodopvanglocaties. De adressen van de opvanglocaties konden we koppelen aan de adresgegevens van respondenten in dit onderzoek. Daaruit volgt dat 14 procent van de respondenten in ons onderzoek woont binnen een straal van anderhalve kilometer van een opvanglocatie.

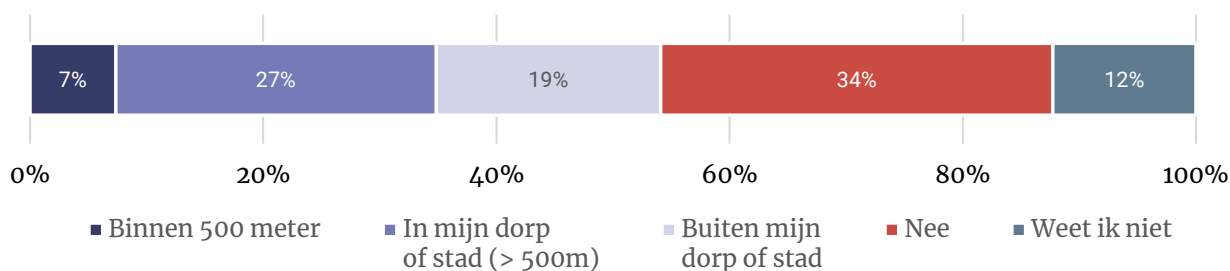
Figuur 2.5: Afstand tussen woonlocatie en azc (o.b.v. COA-postcodedata)

Basis: allen (n = 1.959)

We vroegen respondenten ook zelf aan te geven of zij in de buurt van een azc (denken) te wonen. Dat aandeel ligt een stuk hoger dan we op basis van de postcodedata zien: in totaal zegt 62 procent in de buurt van een azc te wonen – binnen 500 meter (7%), binnen eigen dorp of stad (27%) of net daarbuiten (19%).

Figuur 2.6: Is er een asielzoekerscentrum (AZC) in de omgeving van waar u woont? Zo ja, wat is ongeveer de afstand? Basis: allen (n = 1.959)

² Voor een overzicht van verschillende soorten asielzoekerscentra, zie: <https://www.coa.nl/nl/opvang-verschillende-soorten-asielzoekerscentra>

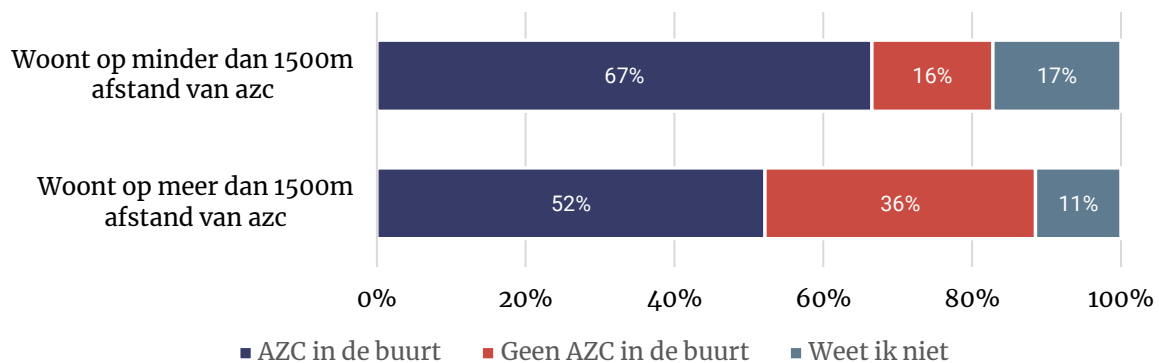

Als we de postcodedata (Figuur 2.5) kruisen met de eigen inschatting (Figuur 2.6), zien we dat Nederlanders die binnen een straal van anderhalve kilometer van een COA-opvanglocatie wonen, dat veelal ook weten: twee derde van hen woont naar eigen zeggen in de buurt van een azc. Zestien procent zegt 'onterecht' dat er geen azc in de buurt is, een vergelijkbaar aandeel weet niet of er een azc in hun woonomgeving.

Opvallend is dat ook onder de groep Nederlanders die *verder* dan anderhalve kilometer van een azc af woont, nog de helft (52%) zegt dat er wel een azc bij hen in de buurt is. Slechts circa een derde (36%) zegt dat er geen azc in de buurt is (11% weet het niet). Daarmee lijken Nederlanders dus vaak onterecht te concluderen dat zij dichtbij een azc wonen.

Figuur 2.7: Is er een asielzoekerscentrum (AZC) in de omgeving van waar u woont? Zo ja, wat is ongeveer de afstand?

Naar werkelijke afstand opvanglocatie tot woonadres. Basis: allen (n = 1.959).

NB: de categorieën in de postcodedata (< 1000 meter - 1000 tot 1500 meter - meer dan 1500 van een azc) en antwoordcategorieën in de vragenlijst (binnen 500m - in dorp of stad - buiten dorp of stad - niet in de buurt) komen niet een-op-een overeen met elkaar.

Het zou daarom kunnen dat iemand o.b.v. de postcodedata op meer dan 1500 meter van een opvanglocatie woont (dus 'niet in de buurt van een azc'), maar dat diegene wel terecht zegt dat er een azc in zijn of haar stad is.

Ook is het voor de gemiddelde Nederlander niet altijd duidelijk wat precies een azc of opvanglocatie is (of dat ze bijvoorbeeld in de buurt van huisvesting voor statushouders wonen, wat wij hier niet onder opvanglocaties scharen).

Het grote verschil tussen zelfrapportage (62% 'heeft azc in de buurt') en de postcodedata (14% woont binnen anderhalve kilometer van een azc) laat echter wel in brede zin zien dat Nederlanders vaker denken dichtbij een asielopvanglocatie te wonen dan het geval is.

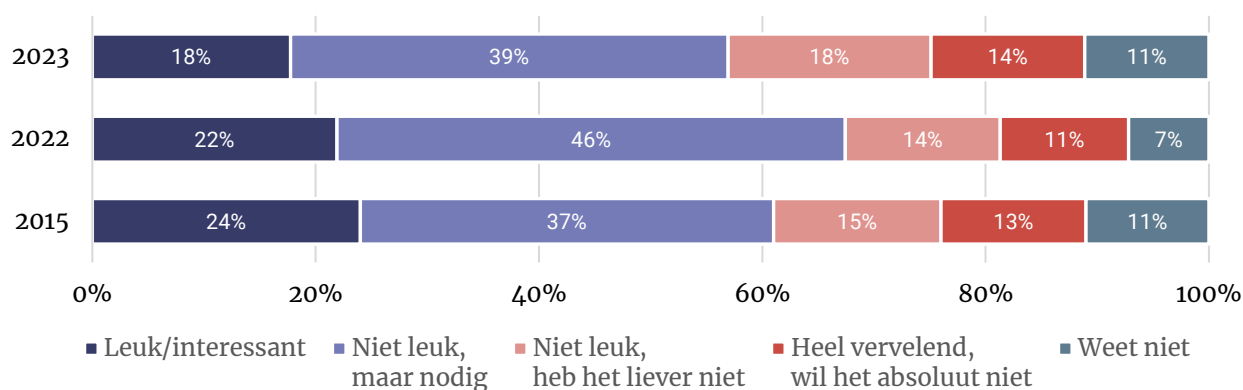
Nederlanders die dichtst bij een azc wonen kijken daar positiever naar

Wat vinden mensen die in de buurt wonen van een azc daarvan? Deze vraag kregen alle respondenten die zelf aangaven bij een azc in de buurt te wonen voorgelegd. Het grootste deel van hen vindt het niet leuk, maar snapt wel dat het nodig is (39%). Bijna één op vijf vindt het leuk en/of interessant (18%) dat er een azc in de buurt is, hetzelfde deel vindt het niet leuk en heeft het liever niet. Een op zeven (14%) vindt het 'heel vervelend', en wil ook absoluut niet dat het azc in de buurt gevestigd is.

De groep Nederlanders die het 'leuk en/of interessant' vindt dat er bij hen in de buurt een azc is gevestigd nam de afgelopen jaren iets af. Ook het aandeel dat het niet leuk vindt, maar er wel de noodzaak van inziet lag vorig jaar hoger. Het aandeel dat het niet leuk vindt (en er geen begrip voor heeft) of zelfs vervelend vindt, nam navenant toe: van 25 procent in 2022 naar 32 procent.

Figuur 2.8: Wat vindt u ervan dat er een azc bij u in de buurt is gevestigd?

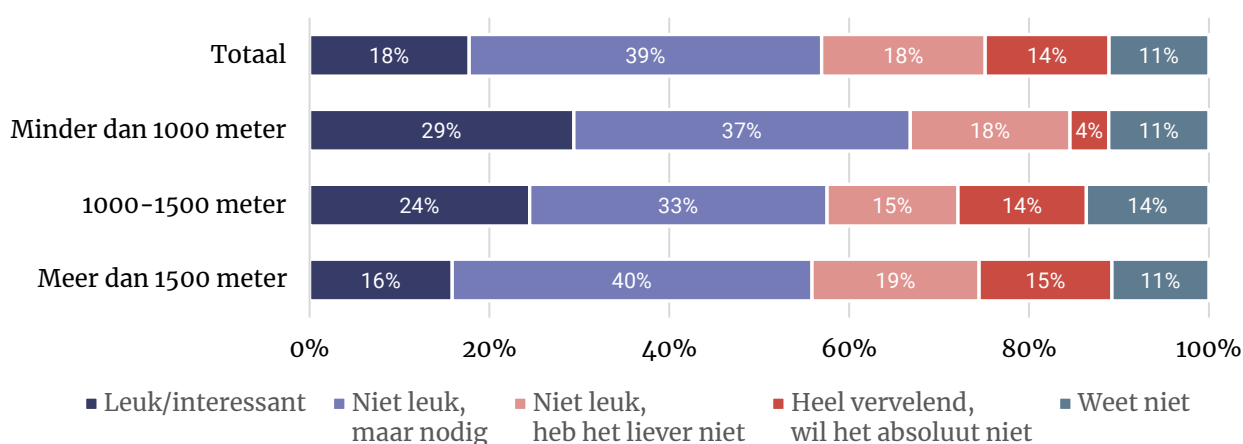
Naar jaar. Basis: heeft (naar eigen zeggen) een azc in de buurt (n = 1.045).

Opvallend is wel dat mensen die het dichtst bij een azc wonen vinden dat vaker 'leuk en/of interessant' of 'niet leuk maar nodig' (samen 66%) en minder vaak 'heel vervelend' (4%) dan degenen die verder weg wonen.

Figuur 2.9: Wat vindt u ervan dat er een azc bij u in de buurt is gevestigd?

Naar werkelijke afstand opvanglocatie tot woonadres. Basis: heeft (naar eigen zeggen) een azc in de buurt (n = 1.045).

Leuk/interessant: verrijking van culturen

Nederlanders die naar eigen zeggen in de buurt van een azc wonen en dat 'leuk/interessant' vinden, vroegen we toe te lichten waarom zij dat vinden. Zij zeggen dat zij nieuwe culturen en ideeën die inwoners van het azc meenemen verrijkend vinden. Anderen zeggen dat zij het niet zozeer leuk vinden, maar dat zij neutraal tegen de opvang aankijken: ze merken er weinig van of ervaren in ieder geval geen negatieve gevolgen. Ze vinden dat opvang (hard) nodig is en zijn blij hier een bijdrage aan te leveren.

"Andere culturen geven interessante input. Fijn om vluchtelingen een veilige basis en toekomst te geven en onze welvaart mee te kunnen delen."

"Eigenlijk vind ik leuk/interessant geen correct antwoord. Ik vind het wel een maatschappelijke verantwoordelijkheid, medemenselijkheid."

"Er is ruimte in ons dorp en ik vind het goed dat de opvang hier plaats vindt."

"Goed voor diversiteit in dorp, fijn om te kunnen helpen."

"Het is nodig en stoort me niet, ik heb er geen last van."

Niet leuk maar nodig: voelt als verplichting

Respondenten met een azc in de buurt die dat 'niet leuk' vinden, maar wel 'snappen' dat het nodig is', zeggen ook dat goede opvang nodig is. Maar zij omschrijven het vaker als een verplichting dan een verrijking voor omgeving en plaatsen er vaak de kanttkening bij dat zij overlast van asielzoekers ervaren.

"De asielzoekers vervelen zich en gaan door de wijk zwerven, dat geeft soms een onveilig gevoel. Maar voor de rest heb ik er geen problemen mee."

"Als we deze migratie toelaten moeten we ook zorgen voor goede opvang, simpel!"

"Deze mensen zullen bizar veel hebben mee gemaakt en zij zullen wellicht psychische hulp nodig hebben. Ook zijn er cultuur verschillen die botsen en gaan ze een ander leven tegemoet dan gewend zijn en hierdoor ongewenst gedrag "kan" uitvloeien. Ongewenst gedrag vind ik niet fijn"

"Gelet op het aantal vluchtelingen zal iedereen zijn steentje bij moeten dragen dus ook mijn gemeente."

"Het is jammer dat het nodig is, maar voor "echte" asielzoekers moet er plaats zijn."

Niet leuk: overlast en drukte op de woningmarkt

Mensen die in de buurt van een azc wonen en die dat 'niet leuk' of 'heel vervelend' vinden, zeggen dat zij last hebben van criminaliteit, intimidatie, grotere druk op de woningmarkt. Ook zeggen zij dat asielzoekers bij hen in de buurt onvoldoende geïntegreerd zijn, bijvoorbeeld omdat zij geen Nederlands spreken of 'andere normen en waarden hebben'. Sommigen maken hier het onderscheid tussen 'echte' (bijvoorbeeld oorlogs-)vluchtelingen of en 'veiligelanders', die volgens hen het meeste overlast veroorzaken.

"Grote aantallen migranten maken de samenleving complexer. Er zijn minder woningen beschikbaar voor jonge starters op de huurmarkt vanwege toewijzing aan statushouders. Er is veel hulp en begeleiding nodig door vrijwilligers die ook anders gebruikt had kunnen worden, het is een belasting voor het onderwijs, het verhoogt de vraag naar gezondheidszorg."

"Het levert problemen en onveilige situaties op."

"Je ziet asielzoekers zich ontzettend vervelen wat ik goed kan begrijpen. Het perspectief is er niet. Ze hangen overal rond en dwarrelen wat af."

"Sterke stijging van gevoel voor onveiligheid, diefstal en overlast. 's Avonds niet meer naar buiten e.d. Beïnvloedt de leefomgeving en vrijheid in negatieve zin."

"Andere normen en waarden. Als vrouw ben je niet veilig en veel criminaliteit. Ook nemen ze veel woningen in beslag met hun massa families."

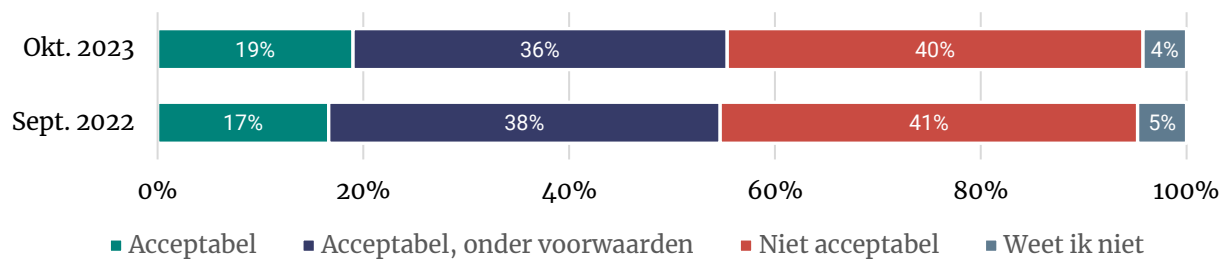
Helpt Nederlanders staat open voor azc (met 100 asielzoekers) in de buurt

Op de vraag wat men ervan vindt als er een azc met honderd asielzoekers in de buurt komt (in een straal van 500 meter) zegt 19 procent dat acceptabel te vinden (zonder voorwaarden) en 36 acceptabel onder voorwaarden (samen vindt 55% net dus acceptabel). Vier op de tien Nederlanders vinden het hoe dan ook niet acceptabel.

Daarmee is het beeld vrijwel onveranderd ten opzichte van een jaar geleden.

Figuur 2.10: Wat zou u ervan vinden als er een azc met circa 100 asielzoekers bij u in de buurt komt (in een straal van 500 meter)?

Basis: allen (n = 1.959)

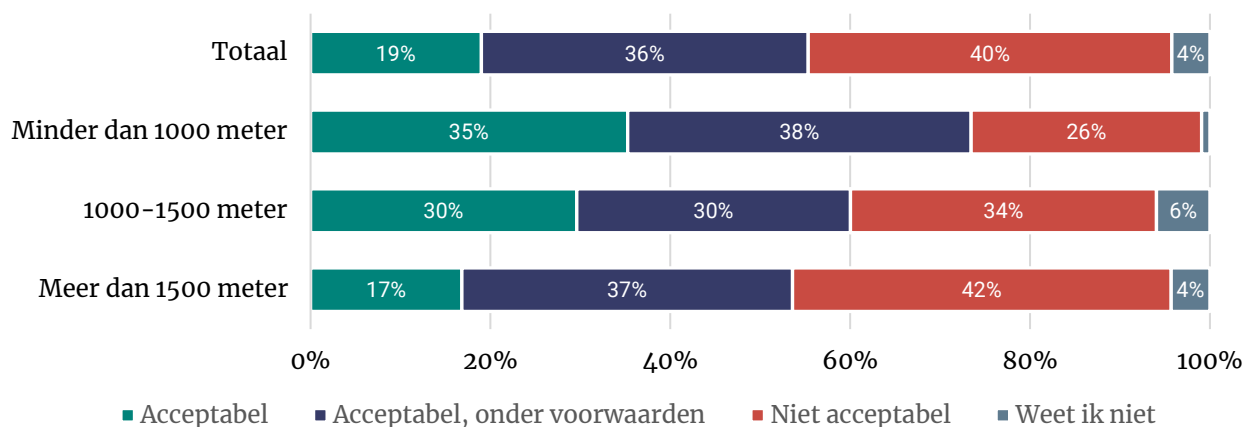

Buren van azc staan vaker open voor (nieuw) azc

Mensen die zelf een al een azc in hun woonomgeving hebben staan vaker (zonder voorwaarden te stellen) open voor een nieuw azc met ca. 100 asielzoekers in hun buurt. Juist degenen die meer dan 1500 meter van een opvanglocatie wonen – dus niet in de buurt van een azc wonen – zouden een nieuw azc relatief vaak niet acceptabel vinden.

Figuur 2.11: Wat zou u ervan vinden als er een azc met circa 100 asielzoekers bij u in de buurt komt (in een straal van 500 meter)?

Basis: allen (n = 1.959)

Lager opgeleiden zeggen vaker (53%) dan hoger opgeleiden (25%) dat zij het niet acceptabel zouden vinden als er een azc (met ca. 100 bewoners) in de buurt zou komen.

Azc niet acceptabel voor BBB- en PVV-kiezers

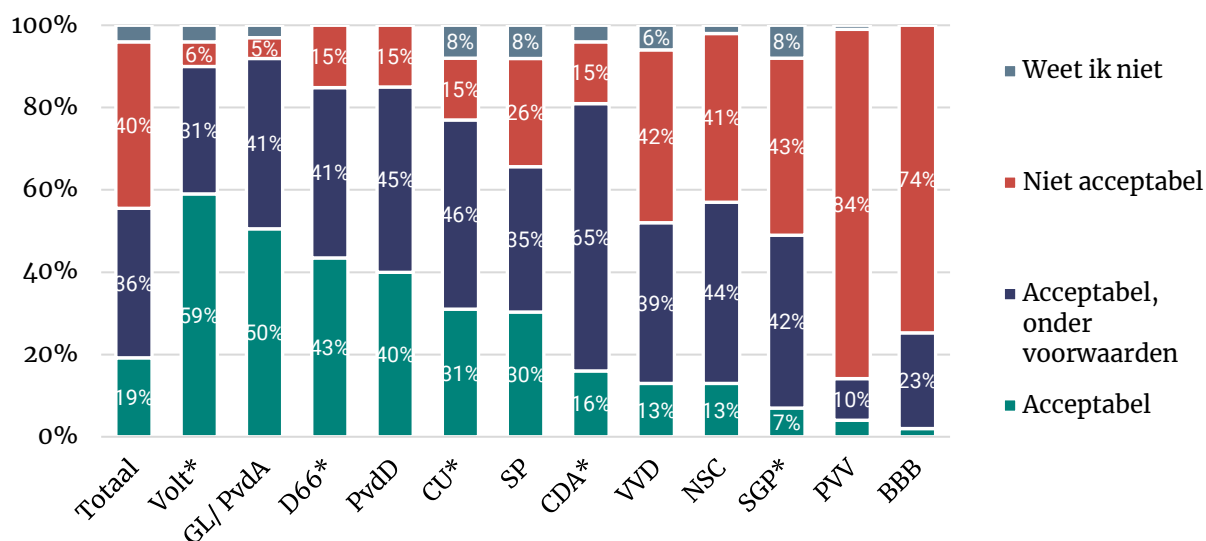
Kiezers van zowel links-progressieve als centrumrechtse partijen vinden het in meerderheid acceptabel of onder voorwaarden acceptabel als er bij hen in de buurt een nieuw azc zou komen. Kiezers van Volt en GL-PvdA vinden dat het vaakst 'acceptabel' zonder verdere voorwaarden te stellen (resp. 59% en 50% van hen).

Hoewel kiezers van de VVD en NSC in het algemeen redelijk strikt tegenover migratie staat – een grote meerderheid wil meer doen om immigratie verminderen, slechts circa drie op tien willen de opvang verbeteren (zie Figuur 2.3 en 2.4) – zou iets meer dan de helft van hen een azc in eigen omgeving wel (onder voorwaarden) acceptabel vinden.

Alleen voor de (grote) meerderheid van BBB- en PVV-kiezers is een nieuw azc in de buurt onacceptabel (voor resp. 74% en 84% van hen).³

Figuur 2.12: Wat zou u ervan vinden als er een azc met circa 100 asielzoekers bij u in de buurt komt (in een straal van 500 meter)?

Naar politieke voorkeur. Basis: allen (n = 1.959)

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

Voorwaarden voor azc in de buurt: voldoende voorzieningen en toezicht op overlast

Degenen die een azc met 100 inwoners in de buurt 'onder voorwaarden acceptabel' vinden, zeggen dat op zo'n opvanglocatie voldoende ruimte, begeleiding en voorzieningen voor werk en recreatie (voldoende dagbesteding) moet zijn. Er moet goed toezicht op het voorkomen van overlast zijn en voldoende aandacht voor inburgering en integratie (leren kennen van en aanpassen aan de Nederlandse taal en cultuur). Sommigen willen alleen specifieke groepen opvangen: vaak wordt het brede 'allen echte vluchtelingen' genoemd, anderen willen alleen oorlogsvluchtelingen, statushouders of gezinnen – en geen veiligelanders.

³ FvD-kiezers in dit onderzoek vinden het ook vrijwel allemaal 'niet acceptabel', maar deze groep is te klein (n = 16) om betrouwbare uitspraken over te doen.

Tegenstanders: opvang in de regio, strengere selectie, meer spreiden en/of sneller terugsturen Nederlanders die het niet acceptabel vinden als er een azc bij hen in de buurt zou komen vroegen we wat er volgens hen dan wel moet gebeuren met deze asielzoekers. Een flink deel van hen wil een strengere selectie bij het toewijzen van verblijfsvergunningen en sneller (uitgeprocedeerde) asielzoekers, bijvoorbeeld degenen die geen oorlogsvluchteling zijn, laten terugkeren naar het land van herkomst. Of zien opvang 'in de regio' als oplossing. Anderen willen een betere spreiding over Nederland, met kleinere opvanglocaties waarbij ook rekening gehouden wordt met het aantal inwoners in een gemeente. Ook suggereren sommigen om opvanglocaties meer buiten de bebouwde kom te plaatsen, terwijl enkelen juist benadrukken dat opvang georganiseerd moet worden op plekken met voldoende voorzieningen zoals openbaar vervoer.

2.3 Attituden

We legden respondenten de volgende tekst over de beginselen van het asielbeleid voor:

"Het Nederlandse asielbeleid is gebaseerd op internationale verdragen en Europees recht. Hierdoor moet Nederland mensen de kans te geven hier asiel aan te vragen. Mensen die vluchten voor oorlog en geweld moeten volgens de wet bescherming krijgen.

Ook mensen die met reden bang zijn dat zij vervolgd worden in hun land van herkomst moeten asiel kunnen aanvragen.

Bijvoorbeeld omdat zij vervolgd worden vanwege hun geloof, politieke ideeën, ras of nationaliteit.

Asielzoekers uit landen die Nederland veilig vindt krijgen geen asiel."

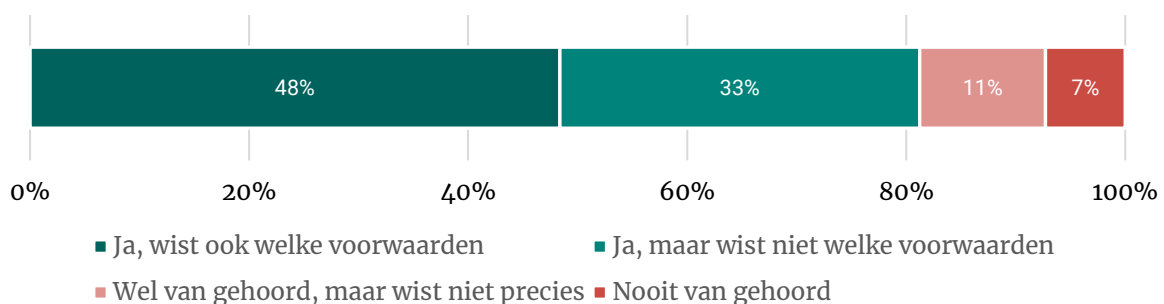
Vervolgens vroegen we hen of zij bekend zijn met dit uitgangspunt en of zij hierachter staan.

Basis voor asielbeleid bij meeste Nederlanders bekend

De helft zegt bekend te zijn met deze basis onder het Nederlandse asielbeleid en de voorwaarden die gelden om iemand als vluchteling te erkennen, nog eens een derde is naar eigen zeggen wel bekend met de uitgangspunten maar wist niet precies welke voorwaarden er gelden. Slechts 7 procent had er nog nooit van gehoord.

Figuur 2.13: Wist u dat het Nederlandse asielbeleid hierop is gebaseerd?

Basis: allen (n = 1.959).

Hoger opgeleiden zeggen vaker bekend te zijn met de beginselen van het asielbeleid en de precieze voorwaarden om iemand als vluchteling te erkennen (58%) dan lager opgeleiden (35%).

Verklaring van termen

Het [COA](#) definieert de termen asielzoeker, vluchteling en statushouder als volgt:

"Een asielzoeker is iemand die om uiteenlopende redenen zijn of haar herkomstland heeft verlaten om in een ander land bescherming te zoeken door asiel aan te vragen. Wanneer iemand asiel aanvraagt, wil diegene erkend worden als vluchteling."

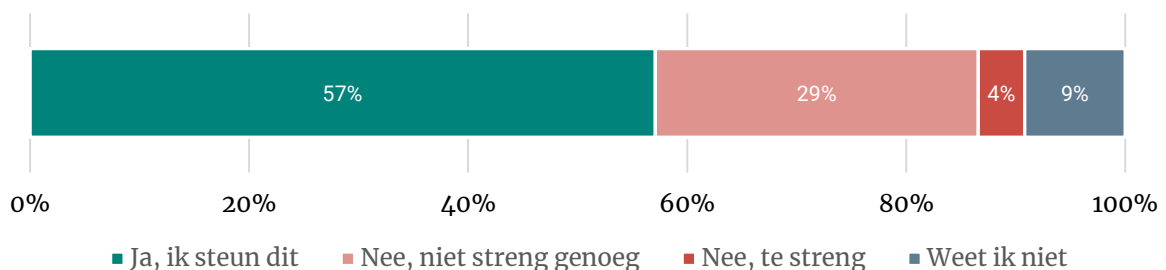
"Zodra een asielzoeker als vluchteling erkend is en in Nederland mag blijven, krijgt diegene een tijdelijke verblijfsvergunning voor een periode van vijf jaar. Een vluchteling met een verblijfsvergunning wordt een 'statushouder' of 'vergunninghouder' genoemd."

Meerderheid staat achter internationale verdragen asielbeleid

Ruim de helft van de Nederlanders steunt het beschreven uitgangspunt voor het Nederlandse asielbeleid. Een derde steunt het niet: veelal omdat zij het uitgangspunt niet streng genoeg vinden (29%), een klein deel vindt het juist te streng (4%).

Figuur 2.14: Steunt u het hierboven beschreven uitgangspunt?

Basis: allen (n = 1.959).

In 2022 legden we in een vergelijkbare vraag de basis voor het asielbeleid voor, met een iets andere formulering. Voor deze editie van het onderzoek is de toelichting versimpeld.⁴ Het beeld is echter vergelijkbaar: destijds gaven zes op de tien Nederlanders aan achter het beschreven uitgangspunt te staan, 22 procent vond het niet streng genoeg en 6 procent juist té streng.

⁴ In 2022 luidde de toelichting: "De basis van het Nederlandse asielbeleid is gebaseerd op internationale verdragen en Europees recht. Hierdoor heeft Nederland de plicht om mensen de kans te geven hier asiel aan te vragen. Mensen die vluchten voor oorlog en geweld horen volgens de wet bescherming te krijgen. Dit geldt ook voor iemand die zijn of haar land van herkomst ontvlucht vanwege gegronde vrees voor vervolging. Redenen voor vervolging kunnen zijn: ras of nationaliteit, godsdienst, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep. Asielzoekers uit landen die door Nederland als veilig zijn aangemerkt krijgen doorgaans geen asielverlening."

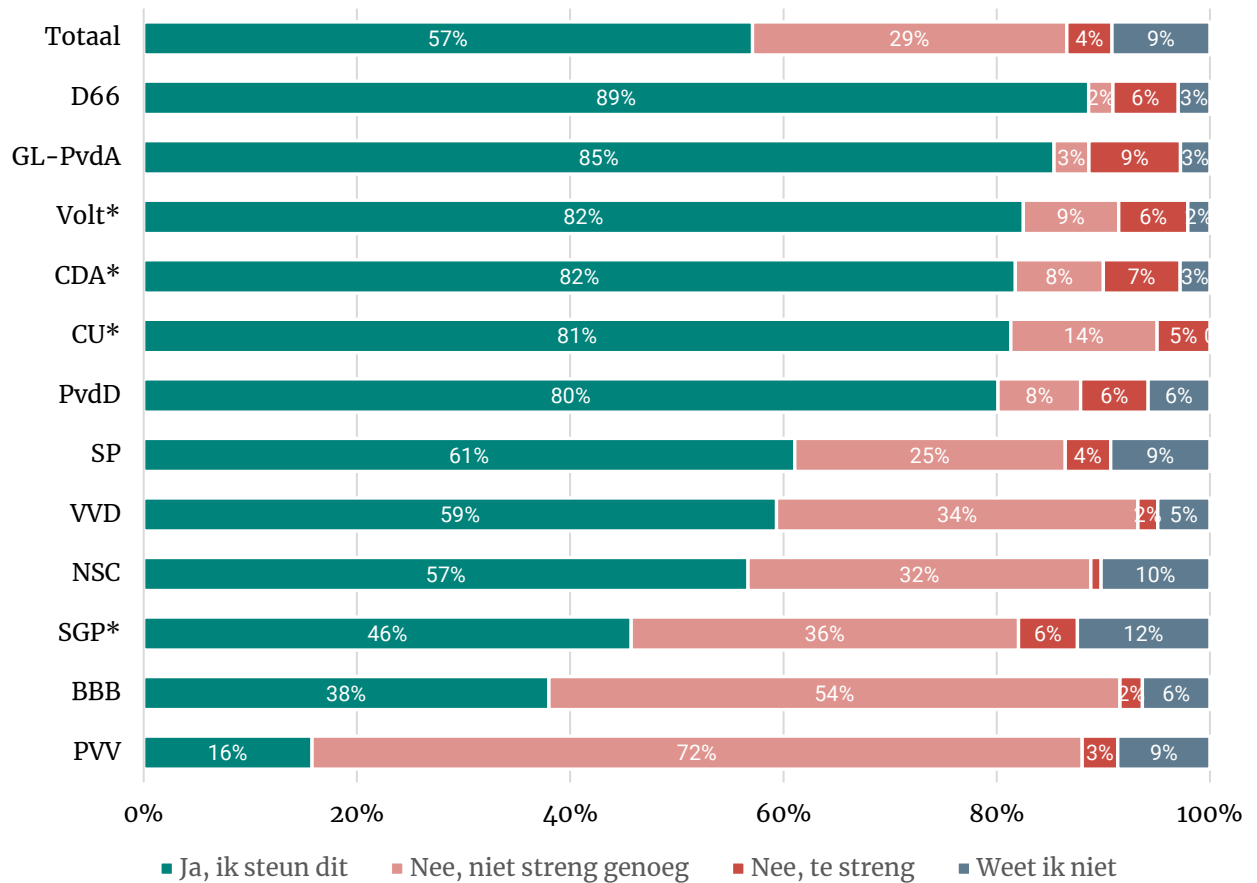

Kiezers meeste partijen staan achter basis asielbeleid (niet: PVV, BBB)

De uitgangspunten van het Nederlandse asielbeleid kunnen met name bij kiezers van links-progressieve partijen op steun rekenen: ruim acht op de tien staan hierachter, alleen bij SP ligt dit aandeel iets lager (61%). Ook voor de rechtse en middenpartijen VVD, NSC en SGP geldt dat hun kiezers het uitgangspunt voor het asielbeleid vaker wél dan niet steunen. Alleen kiezers van de BBB (54%) en PVV (72%) vinden in meerderheid dat het uitgangspunt niet streng genoeg is.

Figuur 2.15: Steunt u het hierboven beschreven uitgangspunt?

Naar politieke voorkeur. Basis: allen (n = 1.959).

Helpt vindt opvang asielzoekers morele plicht; derde wil grenzen dicht

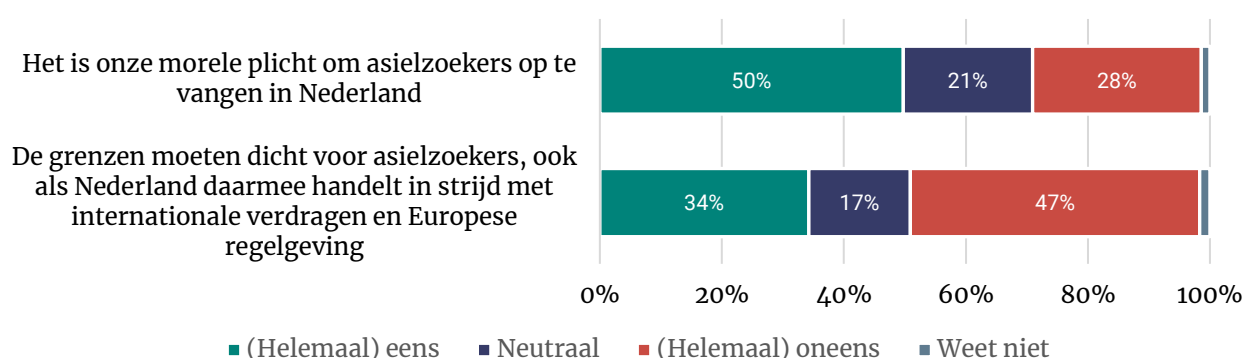
De helft van de Nederlanders ziet het als onze morele plicht om asielzoekers op te vangen in Nederland. Ruim een kwart is het daar niet mee eens.

In eerder onderzoek legden we de stelling 'Het is onze morele plicht om asielzoekers *fatsoenlijk* op te vangen in Nederland' voor. Daar was destijds een iets groter aandeel (2015: 65%, 2022: 60%) het mee eens.

Een derde van de Nederlanders zou het liefst zien dat de grenzen dichtgaan voor asielzoekers, ook als Nederland daarmee handelt in strijd met internationale verdragen en Europese regelgeving.

Figuur 2.16: In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

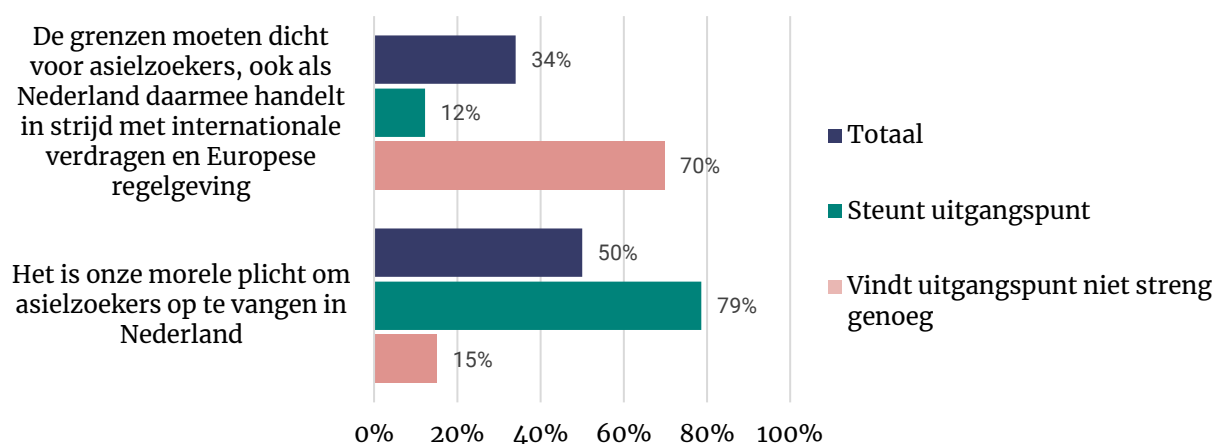
Basis: allen (n = 997).

Degenen die het uitgangspunt achter het Nederlandse asielbeleid steunen (zie figuur 2.14) vinden ook beduidend vaker dat Nederland een morele plicht heeft om asielzoekers op te vangen (79%) dan degenen die het uitgangspunt niet streng genoeg vinden (15%). Nederlanders die het uitgangspunt *niet* steunen zijn juist beduidend vaker voor het sluiten van de grenzen, ook als dat in strijd is met internationale verdragen.

Figuur 2.17: Stellingen over migratie, naar steun voor beginselen asielbeleid

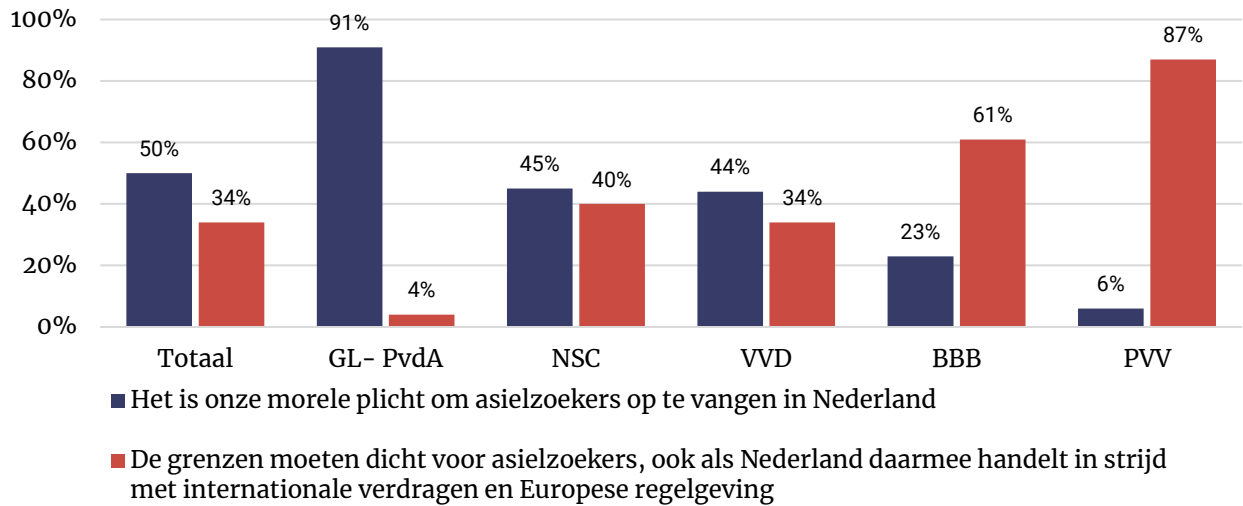
Getoond in figuur: percentage (helemaal) eens. Basis: allen (n = 997).

Kiezers van GL-PvdA vinden het bijna allemaal (91%) 'onze morele plicht' om asielzoekers op te vangen. Bij kiezers van NSC, VVD, BBB licht dat onder de helft. Slechts 6 procent van de PVV-kiezer (6%) ziet asielopvang als een morele plicht, zij zijn wel in grote meerderheid voor het sluiten van de grenzen (87%). Ook bij BBB ziet de meerderheid (61%) het liefst gesloten grenzen, ook al is dat in strijd met internationale verdragen en regelgeving.

Figuur 2.18: Stellingen over migratie, naar politieke voorkeur

Getoond in figuur: percentage (helemaal) eens. Basis: allen (n = 997).

Alle gemeenten moeten asielzoekers opvangen; verdeeldheid over dwang

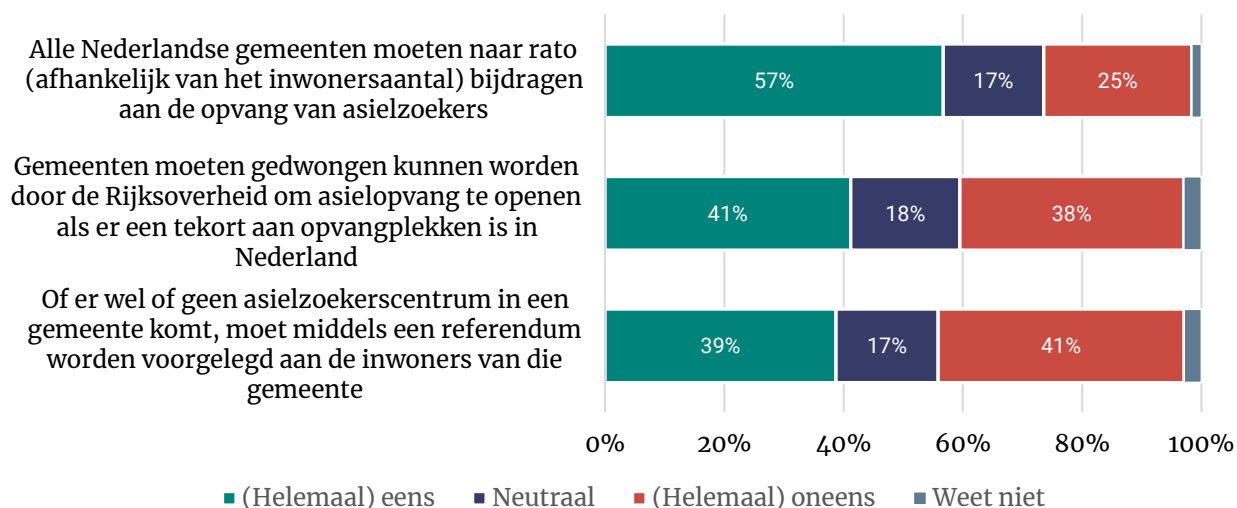
Dinsdag 10 oktober nam de Tweede Kamer – na enkele amendementen – de Spreidingswet aan, waarmee de opvang van asielzoekers beter over het land verdeeld moet worden. Hierin werd onder meer afgesproken dat bij de verdeling van asielzoekers over gemeenten gekeken wordt naar het inwonersaantal en de financiële slagkracht van een gemeente. In het uiterste geval kunnen met de wet gemeenten gedwongen worden om opvang voor asielzoekers te realiseren.

Het verdelen van opvangverplichtingen naar rato van inwoners vinden bijna zes op de tien Nederlanders een goed idee (57%). Een kwart vindt dat niet, 17 procent staat er neutraal tegenover.

Over het dwangmechanisme uit de wet zijn Nederlanders verdeeld. Vier op de tien vinden dat gemeenten moeten kunnen worden gedwongen door de overheid om asielopvang te openen als er een tekort is aan opvangplekken; een vrijwel even groot aandeel vindt dat niet (18% kiest voor een neutrale positie). De steun voor gedwongen opvang is nu iets hoger dan vorig jaar (nu 41%, toen 36%, zie tabel 2.1).

Figuur 2.19: In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis: allen (n = 997).

Minder steun voor lokale referenda azc

Ook over de vraag of een referendum voor nieuwe azc's (geen onderdeel van de Spreidingswet) een goed idee is, is de Nederlandse bevolking verdeeld. Vier op tien vinden dat middels een referendum aan inwoners van een gemeente moet worden voorgelegd of er wel of geen azc in hun gemeente komt. Een gelijk aandeel vindt dat niet.

De steun voor een dergelijk referendum nam de afgelopen jaren af: in 2015 vond nog 49 procent dat de komst van een azc aan inwoners moet worden voorgelegd.

Tabel 2.1: Stellingen over elementen uit Spreidingswet, naar jaar Basis: allen (n = 997).

	2015	2022	2023
Of er wel of geen asielzoekerscentrum in een gemeente komt, moet middels een referendum worden voorgelegd aan de inwoners van die gemeente	49%	42%	39%
Gemeenten moeten gedwongen kunnen worden door de Rijksoverheid om asielopvang te openen als er een tekort aan opvangplekken is in Nederland	*	36%	41%

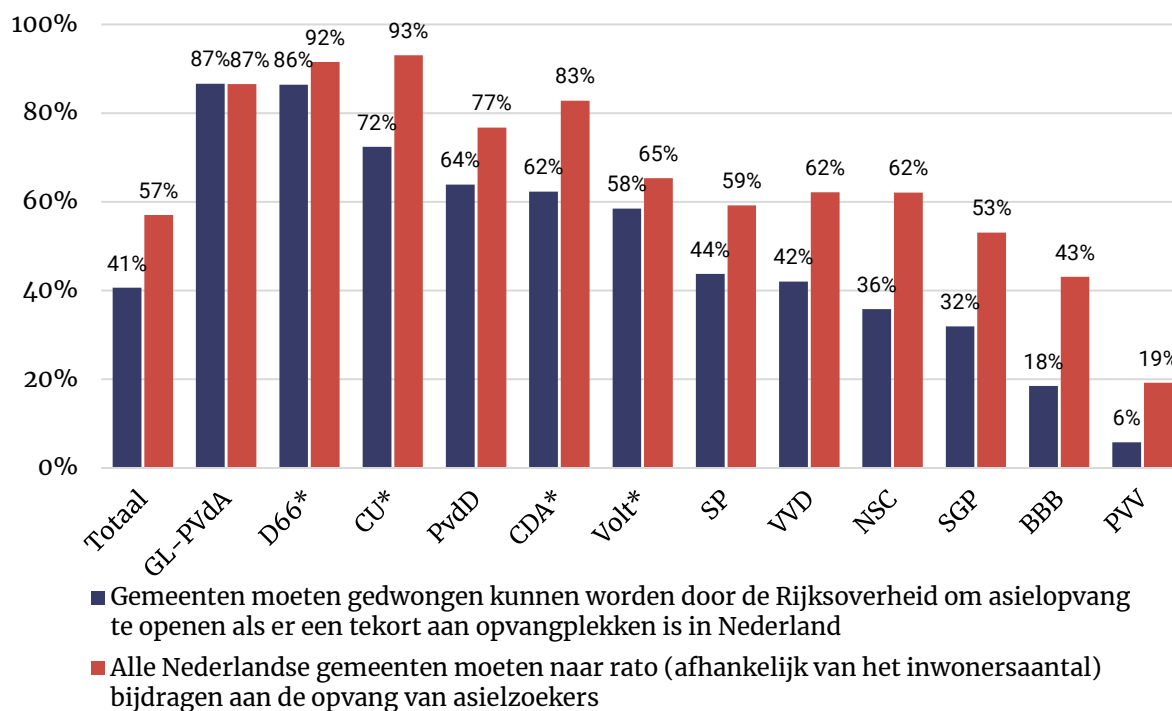
Breed draagvlak voor opvang naar rato van inwoners

Als we naar politieke voorkeur uitsplitsen, zien we dat het principe dat gemeenten naar rato moeten bijdragen vrij breed wordt gesteund: alleen bij kiezers van BBB (43%) en PVV (19%) is een minderheid het hiermee eens.

Voor het dwangmechanisme is onder rechtse kiezers (en kiezers van de SP) veelal geen steun.

Figuur 2.20: Stellingen over elementen uit Spreidingswet, naar politieke voorkeur

Getoond in figuur: percentage (helemaal) eens. Basis: allen (n = 997).

Weinig steun voor direct werken asielzoekers en laten overkomen kinderen

Momenteel is het zo dat asielzoekers na zes maanden na aankomst in Nederland in beperkte mate mogen werken (24 van de 52 weken in een jaar).⁵ Statushouders hebben dezelfde rechten en plichten als Nederlanders en mogen dus fulltime werken.

De stelling dat 'asielzoekers direct na aankomst in Nederland toestemming moeten krijgen om te werken' roept verdeeldheid op: 39 procent is het daarmee eens, 34 procent is het oneens.⁶

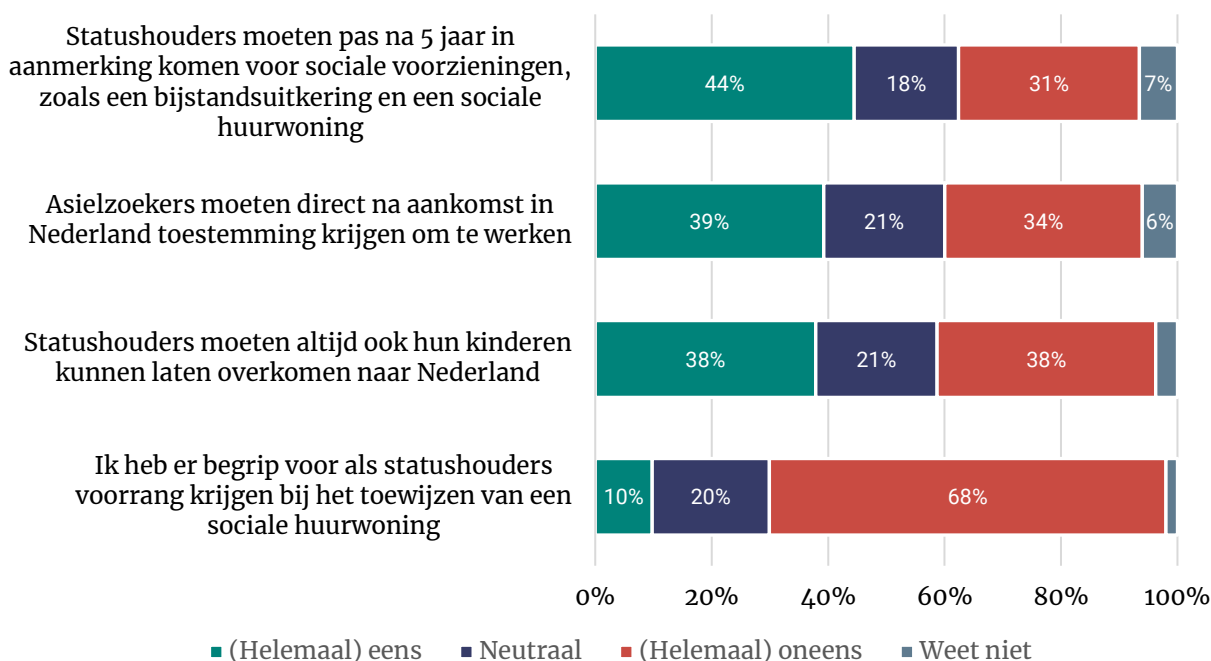
Ook over gezinshereniging zien we verdeeldheid. Net zoveel Nederlanders zijn het eens als oneens met de stelling dat 'statushouders ook altijd een hun kinderen moeten kunnen later overkomen naar Nederland' (beide 38%).

Slechts 10 procent heeft begrip voor met voorrang toewijzen sociale huurwoningen

In het afwijzen van voorrang voor statushouders bij het toewijzen van sociale huurwoningen kan twee derde van de Nederlanders zich vinden. Slechts tien procent heeft er wel begrip voor als statushouders hierbij voorrang krijgen.

Figuur 2.21: In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?*

Basis: allen (n = 997).

*In de stellingen werd 'statushouders' toegelicht als "(vluchtelingen met een verblijfsvergunning)".

⁵ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord/mogen-asielzoekers-werken>

⁶ In eerste instantie is een verkeerde versie van deze stelling voorgelegd: 'Statushouders moeten direct na aankomst in Nederland toestemming krijgen om te werken'. Als iemand eenmaal statushouder is, heeft hij of zij echter - net als andere Nederlanders - het recht om te werken. We hebben daarom de stelling opnieuw voorgelegd (met 'asielzoekers' i.p.v. 'statushouders') in onderzoek dat liep van 22 t/m 24 oktober 2023, met een vergelijkbare steekproef (ook representatief voor de Nederlandse kiesgerechtigde bevolking).

Bijna een op de vijf Nederlanders (18%) is zelf op zoek naar een andere woning, een derde heeft iemand in zijn of haar directe omgeving die op zoek is. Dit maakt echter vrijwel geen verschil in hoe men kijkt naar de voorrang van statushouders bij het toewijzen van sociale huurwoningen.

Tabel 2.2: 'Ik heb er begrip voor als statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) voorrang krijgen bij het toewijzen van een sociale huurwoning', naar wel/niet zoekend naar een andere woning

	Wie is op zoek naar een woning?					
	Totaal	Zelf op zoek	Familie	Vrienden	Andere bekende	Niet op zoek
Eens	10%	13%	11%	14%	18%	9%
Neutraal	20%	16%	22%	24%	16%	20%
Oneens	68%	71%	67%	60%	65%	69%
Weet niet	2%	0%	1%	2%	2%	3%

Vier op tien: pas na 5 jaar sociale voorzieningen voor statushouders

Ruim vier op de tien (44%) vinden dat statushouders pas na 5 jaar in aanmerking zouden moeten komen voor sociale voorzieningen, zoals een bijstandsuitkering en een sociale huurwoning - drie op tien zijn het daar niet mee eens (Figuur 2.21). Dat beeld komt overeen met vorig jaar (Tabel 2.3).

Tabel 2.3: 'Statushouders moeten pas na 5 jaar in aanmerking komen voor sociale voorzieningen, zoals een bijstandsuitkering en een sociale huurwoning'. Basis: allen (n = 997).

	(Helemaal) eens	Neutraal	(Helemaal) oneens	Weet niet
2023	44%	18%	31%	7%
2022	40%	19%	32%	9%

Kiezers van BBB en PVV staan het strengst tegenover de rechten van migranten: zij vinden het minst vaak dat gezinshereniging altijd moet kunnen en willen juist relatief vaak dat statushouders pas na 5 jaar recht hebben op sociale voorzieningen. GL-PvdA-kiezers staan daar heel anders in: driekwart van hen is voor ruime gezinshereniging, twee derde wil dat asielzoekers meteen kunnen werken en 15 procent wil de toegang sociale voorzieningen beperken. Voorrang voor statushouders bij de toewijzing van sociale huurwoningen is onder geen van de vijf partijen populair - bij GroenLinks-PvdA-kiezers (25%) nog het meest.

Tabel 2.4: Stellingen over migratie, naar politieke voorkeur

Getoond in figuur: percentage (helemaal) eens. Basis: allen (n = 997).

	Totaal	VVD	PVV	GL-PvdA	BBB	NSC
Statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) moeten pas na 5 jaar in aanmerking komen voor sociale voorzieningen, zoals een bijstandsuitkering en een sociale huurwoning	44%	50%	79%	15%	62%	51%
Asielzoekers moeten direct na aankomst in Nederland toestemming krijgen om te werken	39%	34%	20%	69%	37%	38%
Statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) moeten altijd ook hun kinderen kunnen laten overkomen naar Nederland	38%	32%	4%	74%	19%	26%
Ik heb er begrip voor als statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) voorrang krijgen bij het toewijzen van een sociale huurwoning	10%	7%	2%	25%	6%	4%

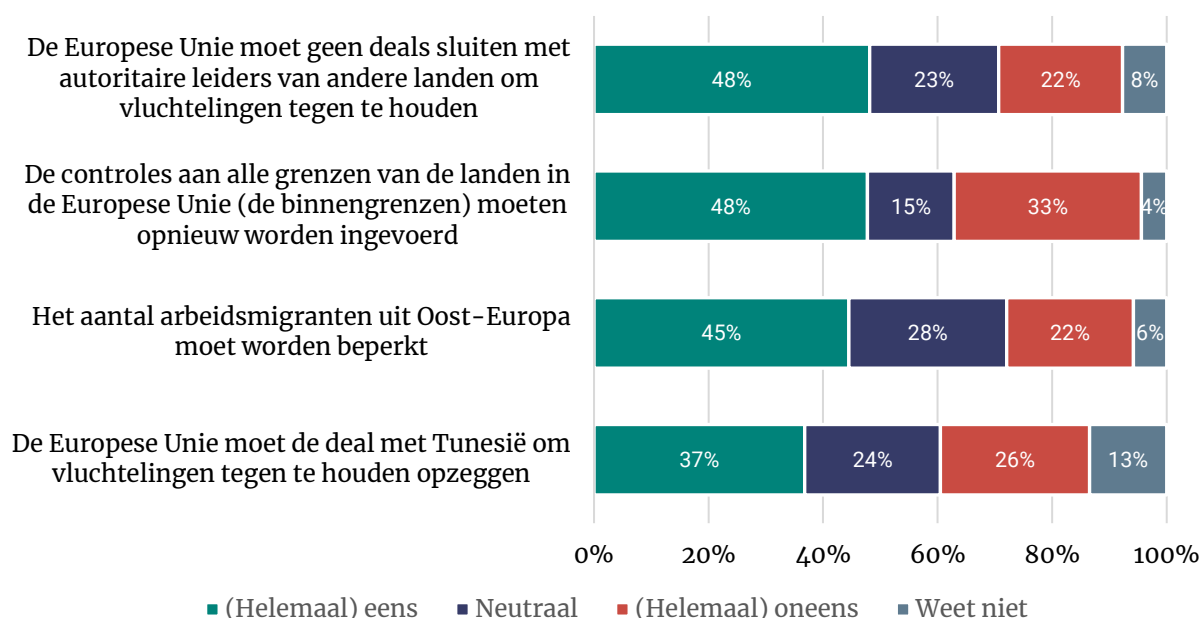
Helft: geen migratiedeals met autoritaire leiders; eveneens helft: grenscontroles binnen EU

Circa de helft van de Nederlanders wil opnieuw grenscontroles invoeren voor de binnengrenzen van alle landen binnen de Europese Unie. Een derde ziet dat niet zitten, vergelijkbaar met vorig jaar. Ook het beperken van arbeidsmigratie uit Oost-Europa kan op steun van iets minder dan de helft rekenen.

Over de migratiedeal die de Europese Unie afgelopen juli maakte met Tunesië - waarin werd afgesproken dat Tunesië haar grenzen strenger gaat bewaken in ruil voor Europees geld - zijn Nederlanders niet onverdeeld enthousiast. Meer Nederlanders zijn het ermee eens (48%) dan oneens (22%) dat de EU geen deals moet sluiten met autoritaire leiders van andere landen om vluchtelingen tegen te houden. Voor het opzeggen van de migratiedeal met Tunesië is echter maar een minderheid (37%).

Figuur 2.22: In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis: allen (n = 997).

Tabel 2.5: 'De controles aan alle grenzen van de landen in de Europese Unie (de binnengrenzen) moeten opnieuw worden ingevoerd'

Naar jaar. Basis: allen (n = 997).

	(Helemaal) eens	Neutraal	(Helemaal) oneens	Weet niet
2023	48%	15%	33%	4%
2022	44%	16%	34%	5%

Twee derde van de kiezers van GroenLinks-PvdA is tegen het sluiten van migratiedeals met autoritaire leiders (67%) en vindt ook dat de deal met Tunesië opgezet moet worden (62%). Onder kiezers van VVD en PVV ligt dit aandeel lager, maar gaat het nog steeds om een flinke minderheid.

Voor het invoeren van grenscontroles binnen de EU is onder kiezers van VVD, PVV, BBB en NSC een meerderheid, GroenLinks-PvdA-kiezers zijn minder enthousiast (17% is het daarmee eens).

Tabel 2.6: Stellingen over migratie, naar politieke voorkeur

Getoond in figuur: percentage (helemaal) eens. Basis: allen (n = 997).

	Totaal	VVD	PVV	GL-PvdA	BBB	NSC
De Europese Unie moet geen deals sluiten met autoritaire leiders van andere landen om vluchtelingen tegen te houden	48%	43%	43%	67%	29%	53%
De controles aan alle grenzen van de landen in de Europese Unie (de binnengrenzen) moeten opnieuw worden ingevoerd	48%	52%	83%	17%	58%	57%
Het aantal arbeidsmigranten uit Oost-Europa moet worden beperkt	45%	48%	75%	18%	56%	56%
De Europese Unie moet de deal met Tunesië om vluchtelingen tegen te houden opzeggen	37%	30%	43%	62%	25%	36%

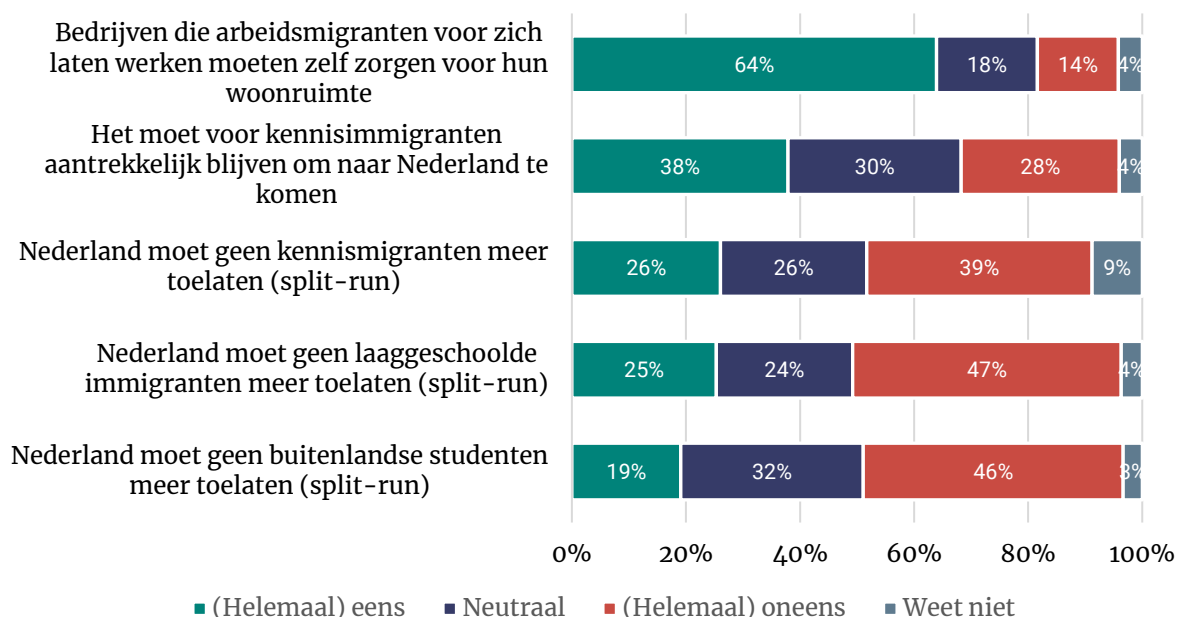

'Bedrijven moeten voor woonruimte van arbeidsmigranten zorgen'

Bijna twee derde van de Nederlanders vindt dat bedrijven die arbeidsmigranten voor zich laten werken zelf moeten zorgen voor hun woonruimte. Slechts 14 procent is het daar niet mee eens. Het voorstel om bedrijven verantwoordelijk te maken voor de woonruimte van arbeidsmigranten die voor hen werken kan bij kiezers op brede steun rekenen. Kiezers van de vijf partijen in de top van de peiling zijn in meerderheid voor, van GL-PvdA (58%) tot NSC (76%).

Figuur 2.23: In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis: allen (n = 997). Laatste drie stellingen o.b.v. split-run.

Geen draagvlak weren kennismigranten, laaggeschoolde migranten of buitenlandse studenten

Over het aantrekken of weren van verschillende typen migranten zijn Nederlanders zeer verdeeld.

Bijna vier op tien vinden dat het aantrekkelijk moet blijven voor deze migranten om naar Nederland te komen, drie op tien vinden dat niet en een zelfde aandeel staat er neutraal tegenover.

Als we het vergelijken met andere typen migranten, zijn kennismigranten niet het meest populair. We legden door middel van een split-run drie versies van dezelfde stelling voor: Nederland moet geen *kennismigranten*, geen *laaggeschoolde immigranten* of geen *buitenlandse studenten* meer toelaten.

Voor kennismigranten en laaggeschoolde migranten geldt dat een kwart van de Nederlanders hen niet meer zou willen toelaten. Naar buitenlandse studenten is men iets milder (een op vijf eens met 'niet meer toelaten').

Steun voor het inperken van laaggeschoolde immigratie neemt af

De steun voor het idee dat Nederland geen laaggeschoolde immigranten meer moet toelaten is de afgelopen jaren duidelijk afgenomen. Waar in 2010 nog 50 procent van de Nederlanders het hiermee eens was, nam dat in 2016 en 2020 af naar een derde en nu naar een kwart.

Zowel onder linkse als rechtse kiezers is de afname groot. Waar in 2010 nog 23 procent van de GroenLinks-kiezers en 37 procent van de PvdA-kiezers vond dat Nederland geen laaggeschoolde immigranten meer moet toelaten, is dat nu slechts 2 procent van de kiezers van de gecombineerde lijst. Bij de VVD daalde het aandeel van 63 naar 35 procent, bij de PVV van 78 naar 54.

Tabel 2.7: 'Nederland moet geen laaggeschoolde immigranten meer toelaten'

Naar jaar. Basis: allen (n = 997).

	2010	2016	2020	2023
Eens	50%	36%	34%	25%
Neutraal	25%	25%	25%	24%
Oneens	23%	34%	36%	47%
Weet niet	*	5%	5%	4%

Jongeren vinden wat vaker (18-34 jaar: 31%) dat Nederland geen laaggeschoolde immigranten meer moet toelaten dan ouderen (65+: 16%). Naar opleiding zien we weinig verschillen (laag: 21%, hoog: 25%).

Nederlanders in het noorden van het land (Groningen, Friesland, Drenthe) zijn het minst vaak voor een stop op laaggeschoolde immigratie (13% eens). In het westen van het land (exclusief de drie grote steden, 32% eens) is men het vaakst wel voorstander.

Arbeidsmigratie: nuttig voor land- en tuinbouw, minder voor de zorg

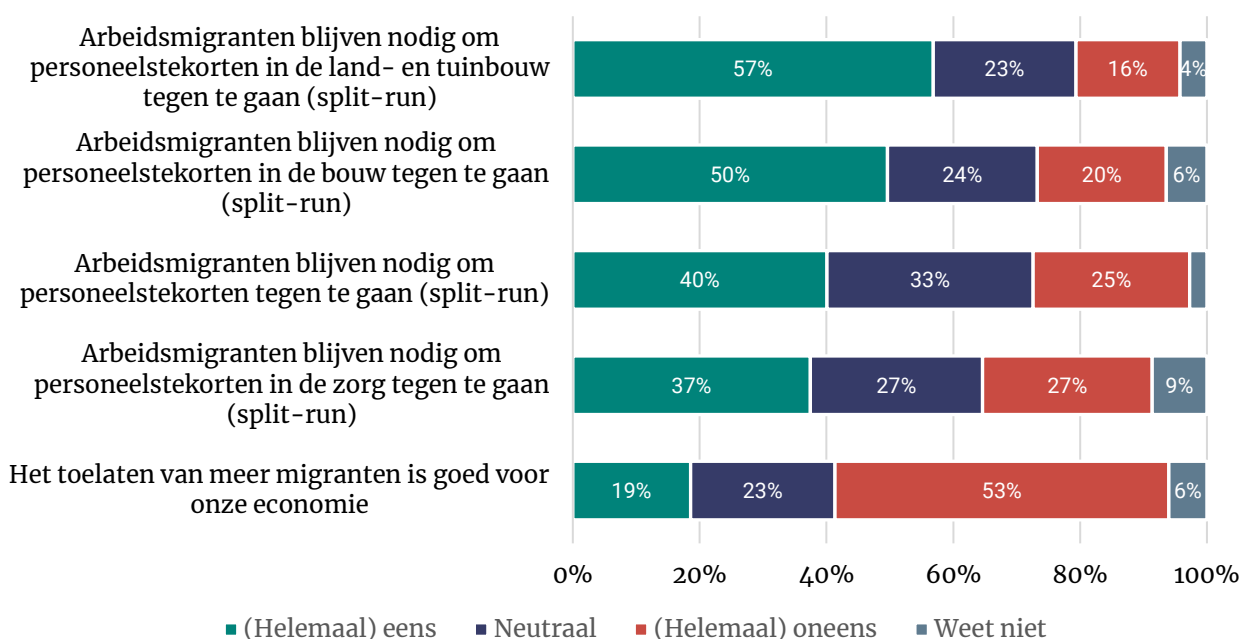
We zagen eerder dat bijna de helft van de Nederlanders vindt dat arbeidsmigratie uit Oost-Europa moet worden beperkt (zie Figuur 2.22). Figuur 2.24 laat zien dat Nederlanders voor de economie over het algemeen weinig meerwaarde van migratie zien: één op vijf vindt dat het toelaten van meer migranten goed is voor de economie, de helft vindt dat niet. Dat beeld komt overeen met 2022 (Tabel 2.8).

Om te onderzoeken of de houding van Nederlanders ten opzichte van arbeidsmigranten verschilt naar sector waarin zij werkzaam zijn, legden we door middel van split-run vier verschillende stellingen voor: de algemene stelling 'Arbeidsmigranten blijven nodig om personeelstekorten tegen te gaan' en drie versies die betrekking hebben op land- en tuinbouw, de bouw en de zorg. Dat betekent dat respondenten willekeurig één van de vier versies van de stelling voorgelegd kregen.

In algemene zin vinden vier op de tien Nederlanders dat arbeidsmigranten nodig zijn om personeelstekorten tegen te gaan. Voor de land- en tuinbouw (57%) en voor de bouw (50%) is dat in brede mate het geval dan voor de zorg (50%).

Figuur 2.24: In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis: allen (n = 997). Eerste vier stellingen o.b.v. split-run.

Tabel 2.8: 'Het toelaten van meer migranten is goed voor onze economie'

Basis: allen (n = 997).

	(Helemaal) eens	Neutraal	(Helemaal) oneens	Weet niet
2023	19%	23%	53%	6%
2022	18%	25%	48%	9%

Aantal asielzoekers dat naar Nederlanders komt: of niet bekend, of iets overschat

Volgens het CBS kwamen in 2022 in totaal 35.540 asielzoekers en 10.915 nareizigers (samen: 46.455) naar Nederland.⁷ We vroegen respondenten zelf een inschatting te maken van het aantal asielzoekers dat vorig jaar naar Nederland kwam (zonder op te zoeken, of te gokken).

Ruim de helft (54%) moet het antwoord schuldig blijven.

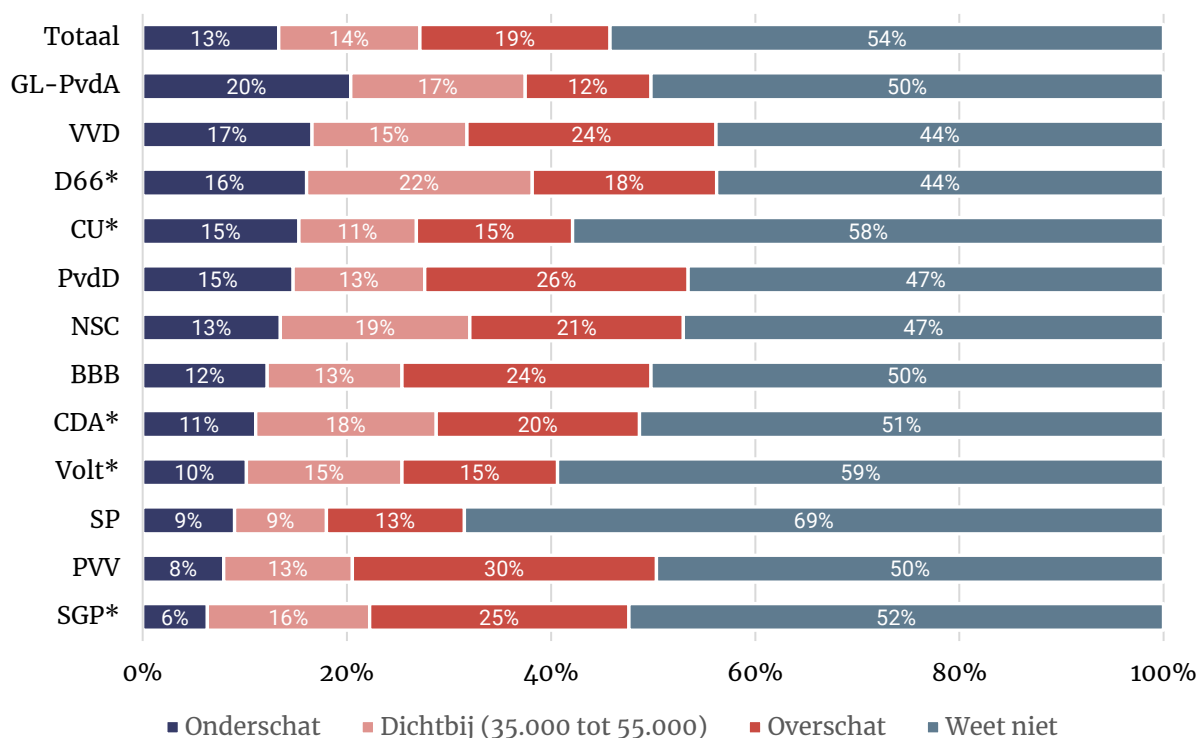
De overige 46 procent denkt gemiddeld dat er vorig jaar ruim 79.000 asielzoekers naar Nederland kwamen. Dat is beduidend hoger dan het werkelijke aantal (46.000), maar het gemiddelde is gevoelig voor uitschieters. Het meest gegeven antwoord (de modus) en de middelste waarde (de mediaan) zijn dan betere waarden. Zowel de modus als de mediaan komen op 50.000, relatief dicht bij het werkelijke aantal.

Circa 14 procent vult een getal in dat dichtbij het ware aantal asielzoekers ligt: tussen de 35.000 en 55.000. Dertien procent zit daaronder, 19 procent daarboven – daarmee overschatten Nederlanders het aantal wat vaker dan dat zij het onderschatten.

Kiezers van GL-PvdA onderschatten het aantal het vaakst (20%), PVV-kiezers overschatten het vaakst (30%). De gemiddelde schatting van PVV-kiezers ligt het hoogst (op circa 136.000): zij vullen vaker een hoog getal in (mediaan: 60.000, in andere groepen 50.000) en relatief vaak ook het maximaal mogelijke antwoord (1.000.000). Bij GL-PvdA is de schatting het laagst en relatief dichtbij het werkelijke aantal.

Figuur 2.25: Hoeveel asielzoekers kwamen er vorig jaar (2022) volgens u naar Nederland?

Naar politieke voorkeur. Basis: allen (n = 1.959).

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

⁷ Zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie/hoeveel-asielzoekers-komen-naar-nederland>

Tabel 2.9: Gemiddelde, mediaan en modus voor de inschatting van asielstroom, naar politieke voorkeur

INSCHATTING	Totaal	PVV	BBB*	NSC	VVD	GL-PvdA
Gemiddelde	79.216	136.172	89.032	69.202	61.049	54.111
Mediaan	50.000	60.000	50.000	50.000	50.000	40.000
Modus	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
<i>n = (zonder 'weet niet')</i>	897	77	48	114	124	106

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

Gewenst maximum asielzoekers flink lager dan werkelijke asielinstroom

Na de inschattingvraag vroegen we respondenten of zij vinden dat er een maximum gesteld zou moeten worden aan het aantal asielzoekers dat Nederland kan opvangen, en zo ja, wat dat maximum dan is. Er waren twee versies van deze vraag. Op basis van willekeurige toewijzing kreeg de helft van de respondenten de vraag zonder verdere toelichting, de andere helft kreeg de volgende tekst te zien:

"In 2022 kwamen er in totaal 46.460 asielzoekers en nareizigers naar Nederland.

De prognose voor dit jaar was dat er circa 70.000 asielzoekers naar Nederland zouden komen, maar dat valt vooralsnog lager uit."

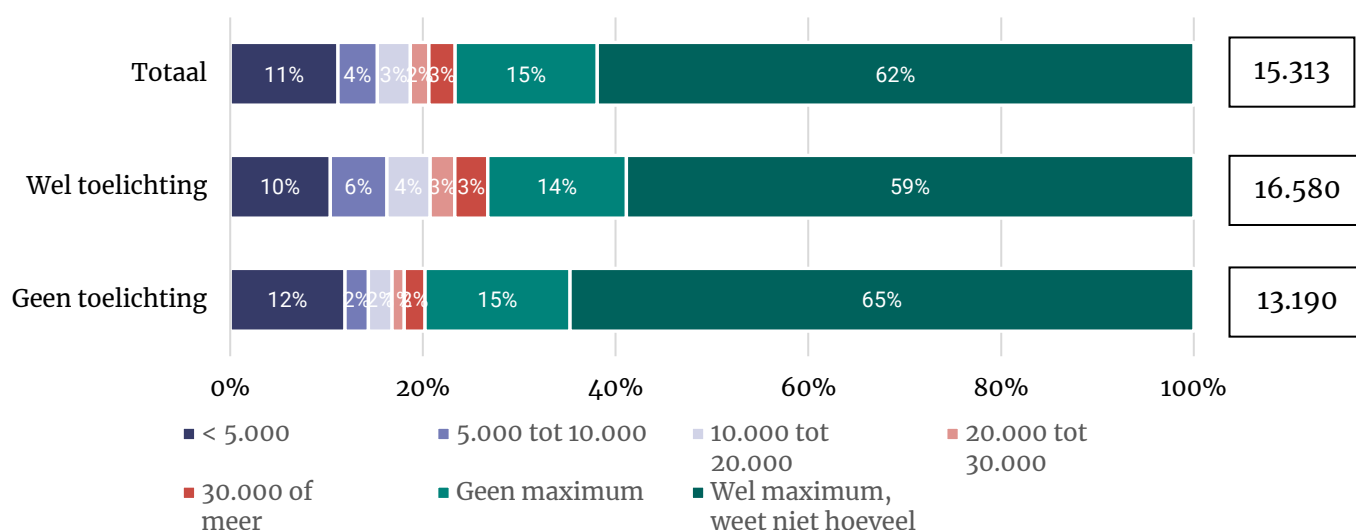
Respondenten konden in een open invulveld een maximum aantal invullen. De meerderheid vindt het moeilijk een maximum te geven: zes op tien (62%) vinden dat er wel een maximum moet zijn, maar weten niet te hoe hoog dat moet zijn.

Circa één op zeven vindt dat er géén maximum gesteld moet worden, de rest noemt wel een getal. Veelal ligt dat getal laag: van degenen die wel een maximaantal geven, zegt circa de helft tot 5.000 (waarvan een flinke minderheid 'nul' invult). Slechts drie procent noemt een getal boven de 30.000. Gemiddeld vinden Nederlanders dat er maximaal 15.000 asielzoekers opgevangen kunnen worden.

Kennis van de werkelijke asielinstroom lijkt effect te hebben: respondenten die het werkelijke aantal asielzoekers in 2022 te zien kregen in de toelichting, geven gemiddeld een hoger maximum op (gem. 16.580) dan respondenten die niet het werkelijke aantal asielzoekers te zien kregen (gem. 13.190).

Figuur 2.26: Vindt u dat er een maximum aantal asielzoekers is dat Nederland kan opvangen? Zo ja, hoeveel asielzoekers zou Nederland jaarlijks maximaal kunnen opvangen, wat u betreft?

Basis: vraag met (n = 962) en zonder toelichting (n = 997). Achter de staven is het gemiddelde maximaantal weergegeven.

Nederlanders verdeeld over nareizen

We legden respondenten de volgende tekst voor:

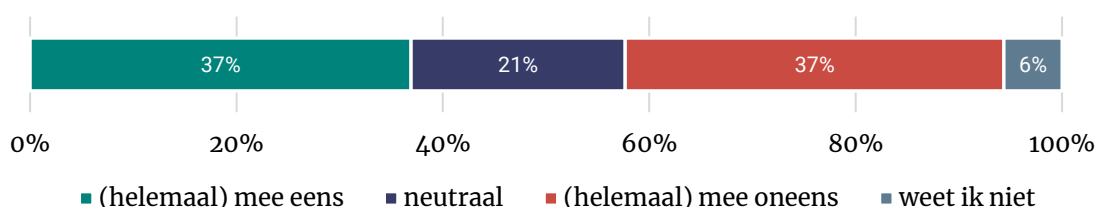
"Nu is het zo dat een asielzoeker die een vergunning heeft gekregen direct daarna een aanvraag tot nareis kan indienen voor familieleden die horen tot het kerngezin: partner en thuiswonende kinderen onder de 25 jaar.

Er zijn voorstellen waarin oorlogsvluchtelingen pas na enkele jaren hun gezin kunnen laten overkomen."

Nederlanders zijn het in gelijke mate eens en oneens (beide 37%) met dit voorstel. Eén op vijf staat er neutraal tegenover.

Figuur 2.27: In hoeverre bent u het eens of oneens met dit voorstel?

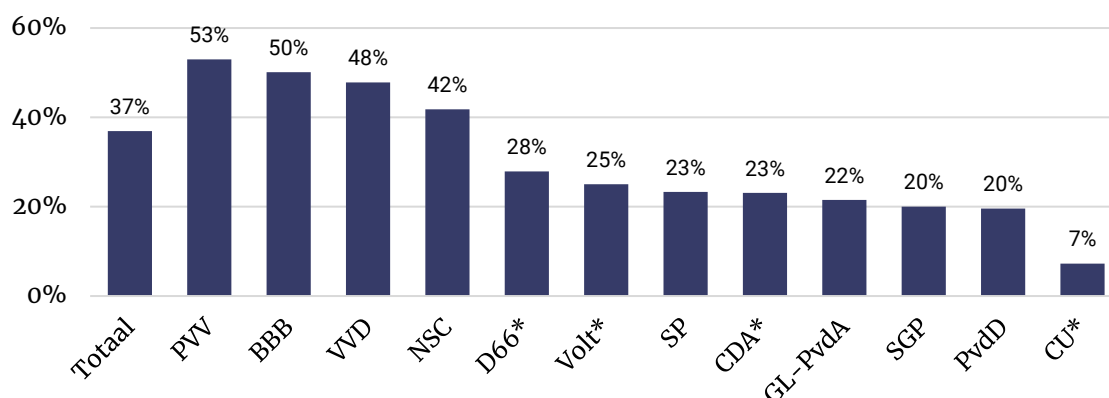
Basis: allen (n = 1.959).

Circa de helft van de PVV-, BBB- en VVD-kiezers is het eens met het voorstel om nareizen voor de familie van oorlogsvluchtelingen pas na een aantal jaar mogelijk te maken. Onder links-progressieve en christendemocratische partijen is dat circa een kwart; kiezers van de ChristenUnie zijn in de minste mate voorstander van dit voorstel, hoewel deze resultaten als indicatief moeten worden beschouwd vanwege het relatief kleine aantal waarnemingen voor deze partij.

Figuur 2.28: In hoeverre bent u het eens of oneens met dit voorstel?

Naar politieke voorkeur. Basis: allen (n = 1.959).

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

2.4 Analyse: wie wil wat? Wie kan wat?

Breed gedragen wens om immigratie in te perken

De (internationale) beginselen van het asielbeleid – wie heeft recht op een verblijfsvergunning – worden door de meerderheid van de Nederlanders gesteund. Toch bestaat er brede overeenstemming dat het kabinet zich meer moet inzetten om de instroom van asielzoekers te verkleinen (65% wil meer inzet, 12% wil minder). Dat er een maximum zit aan het aantal asielzoekers dat Nederland kan opvangen – en dat dat maximum lager moet liggen dan de huidige instroom – wordt breed gedragen.

Het verbeteren van de opvang van asielzoekers (40% wil hier meer inzet van het kabinet) krijgt beduidend minder prioriteit dan het inperken van de immigratie en kan alleen onder kiezers van links – progressieve en christendemocratische partijen op een meerderheid rekenen.

Concreet kunnen Nederlanders elkaar vinden in eerlijke spreiding van opvang over gemeenten (naar rato van inwoners) over Nederland (57% eens) en meer verantwoordelijkheid voor bedrijven in de huisvesting van 'hun' arbeidsmigranten (64%). Statushouders moeten vooral géén voorrang krijgen bij de toewijzing van sociale huur (68%). Het algemene beeld dat ontstaat is dat men wel opvang wil bieden aan 'echte vluchtelingen' (in tegenstelling tot economische migranten), maar dat de voorwaarden streng en de opvang sober moeten zijn.

Strikter op rechts, milder op links

Tegelijkertijd blijven er duidelijke politieke verschillen (naar leeftijd zijn de verschillen relatief klein; wel staan hoger opgeleid duidelijk milder tegenover migratie dan lager opgeleiden).

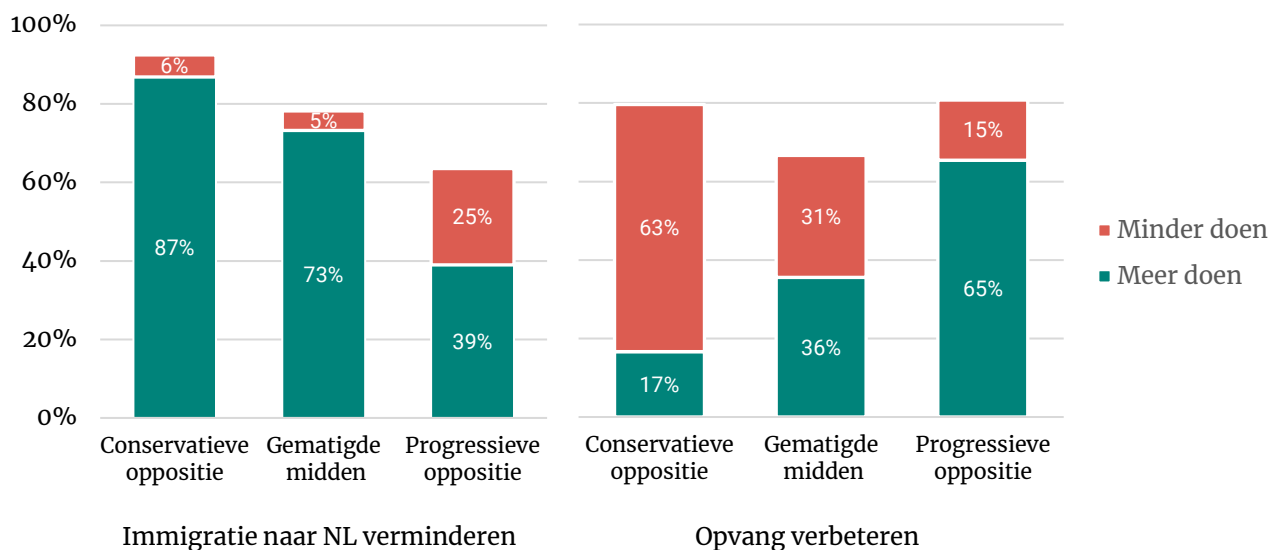
Gekeken naar de drie typen kiezers die we onderscheiden in dit onderzoek – de Progressieve Oppositie, het Gematigde Midden en de Conservatieve Oppositie – is met name onder de Conservatieve Oppositie (kiezers van PVV, BBB, FvD en ook deels NSC) een grote meerderheid voor het beperken van de migratiestroom (zie Figuur 2.29) en de rechten van asielzoekers en statushouders. Het Gematigde Midden, waar men onder meer VVD en NSC overweegt, beschouwt opvang veelal als een morele plicht (51%); maar ook zij willen immigratie inperken (73%).

De Progressieve Oppositie, kiezers van onder meer GL-PvdA, steekt hierbij af. Hoewel een toch flinke minderheid van hen immigratie wil verminderen (39%), krijgt het verbeteren van opvang meer prioriteit (65%). Deze kiezersgroep wil geen gesloten grenzen of migratiedeals met autoritaire leiders. Weinigen zien heil in het beperken van gezinshereniging of de toegang tot sociale voorzieningen en werk. Maar voorrang bij sociale huurwoningen voor statushouders gaat ook de Progressieve Oppositie te ver (slechts 20% van hen heeft daar wel begrip voor).

Figuur 2.29: Vindt u dat een volgend kabinet meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de immigratie naar Nederland te verminderen / om de opvang van asielzoekers in Nederland te verbeteren?

Naar drie persona's. Getoond in figuur: percentage meer en minder doen. Basis: allen (n = 1.959).

Meer begrip voor azc's nabij azc's

Tot slot, hoewel Nederlanders over het algemeen strikt beleid op migratie willen zien – bij voorkeur forse beperking – vindt men een (kleinschalig) azc in eigen buurt veelal wel acceptabel; mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan (zoals voldoende voorzieningen en toezicht op overlast). Nederlanders die dichtbij opvanglocaties wonen, staan positiever tegenover huidige en eventuele toekomstige opvang dan Nederlanders die niet zelf een azc in de buurt hebben.

A Bijlagen: immigratie

A.1 Meer of minder doen?

Tabel: Vindt u dat een volgend kabinet meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de immigratie naar Nederland te verminderen?

MINDER IMMIGRATIE: meer of minder doen?	NL	LEEFTIJD					OPLEIDING		
	Totaal	18-24	25-34	35-49	50-64	65+	Lager	Midden	Hoger
Veel meer	46%	31%	37%	45%	50%	52%	59%	52%	31%
Meer	19%	14%	21%	18%	20%	21%	19%	19%	20%
Ongeveer even veel	18%	30%	19%	20%	16%	15%	11%	15%	26%
Minder	8%	11%	11%	8%	7%	6%	4%	7%	12%
Veel minder	4%	6%	5%	4%	3%	3%	2%	4%	6%
Weet ik niet	5%	8%	6%	6%	4%	3%	4%	4%	6%
n =	1.959	78	257	363	639	622	478	705	776

MINDER IMMIGRATIE: meer of minder doen?	NL	POLITIEKE VOORKEUR					GL/ PvdA	PvdD
	Totaal	VVD	D66*	PVV	CDA*	SP		
Veel meer	46%	51%	15%	90%	31%	32%	8%	8%
Meer	19%	29%	21%	5%	26%	27%	13%	25%
Ongeveer even veel	18%	12%	37%	2%	39%	25%	36%	27%
Minder	8%	2%	11%	1%	2%	5%	25%	17%
Veel minder	4%	3%	4%	2%	2%	3%	9%	14%
Weet ik niet	5%	2%	12%	1%		8%	9%	9%
n =	1.959	214	48	109	38	52	299	66

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

MINDER IMMIGRATIE: meer of minder doen?	NL	POLITIEKE VOORKEUR				
	Totaal	CU*	Volt*	SGP*	BBB	NSC
Veel meer	46%	11%	6%	46%	71%	56%
Meer	19%	25%	21%	22%	15%	23%
Ongeveer even veel	18%	41%	35%	18%	6%	13%
Minder	8%	10%	23%	8%	3%	3%
Veel minder	4%	8%	9%		1%	2%
Weet ik niet	5%	5%	6%	6%	5%	3%
n =	1.959	47	35	43	102	232

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

Tabel: Vindt u dat een volgend kabinet meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de opvang van asielzoekers in Nederland te verbeteren?

OPVANG VERBETEREN: meer of minder doen?	NL	LEEFTIJD					OPLEIDING		
	Totaal	18-24	25-34	35-49	50-64	65+	Lager	Midden	Hoger
Veel meer	17%	18%	17%	19%	16%	19%	11%	15%	24%
Meer	23%	28%	27%	21%	22%	22%	15%	18%	33%
Ongeveer even veel	20%	18%	24%	20%	19%	20%	21%	19%	22%
Minder	13%	13%	11%	10%	12%	17%	16%	15%	8%
Veel minder	22%	18%	17%	25%	26%	20%	32%	27%	12%
Weet ik niet	4%	5%	5%	5%	5%	3%	6%	5%	3%
n =	1.959	78	257	363	639	622	478	705	776

OPVANG VERBETEREN: meer of minder doen?	NL	POLITIEKE VOORKEUR						
	Totaal	VVD	D66*	PVV	CDA*	SP	GL/ PvdA	PvdD
Veel meer	17%	12%	24%	4%	19%	22%	48%	32%
Meer	23%	17%	40%	1%	40%	39%	35%	32%
Ongeveer even veel	20%	30%	29%	10%	26%	13%	9%	27%
Minder	13%	17%	5%	11%	7%	13%	5%	1%
Veel minder	22%	22%		72%	5%	8%	1%	4%
Weet ik niet	4%	2%	3%	2%	3%	5%	2%	4%
n =	1.959	214	48	109	38	52	299	66

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

OPVANG VERBETEREN: meer of minder doen?	NL	POLITIEKE VOORKEUR				
	Totaal	CU*	Volt*	SGP	BBB	NSC
Veel meer	17%	25%	28%	12%	4%	15%
Meer	23%	43%	40%	27%	6%	22%
Ongeveer even veel	20%	13%	28%	23%	20%	24%
Minder	13%	1%	4%	7%	27%	13%
Veel minder	22%	8%		20%	39%	21%
Weet ik niet	4%	9%		10%	4%	4%
n =	1.959	47	35	43	102	232

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

A.2 AZC in de buurt

Tabel: Is er een asielzoekerscentrum (AZC) in de omgeving van waar u woont? Zo ja, wat is ongeveer de afstand?

AZC IN DE BUURT	NL	LEEFTIJD					OPLEIDING		
	Totaal	18-24	25-34	35-49	50-64	65+	Lager	Midden	Hoger
Ja, binnen 500 meter	7%	3%	13%	7%	7%	5%	7%	6%	9%
Ja, in mijn dorp of stad, maar verder weg dan 500 meter	27%	28%	25%	31%	28%	26%	24%	23%	34%
Ja, buiten mijn dorp of stad	19%	15%	18%	19%	21%	19%	22%	24%	13%
Nee	34%	27%	27%	30%	36%	41%	35%	37%	29%
Weet ik niet	12%	27%	17%	13%	8%	10%	12%	10%	15%
<i>n</i> =	1.959	78	257	363	639	622	478	705	776

AZC IN DE BUURT	NL	POLITIEKE VOORKEUR						
	Totaal	VVD	D66*	PVV	CDA*	SP	GL/ PvdA	PvdD
Ja, binnen 500 meter	7%	7%	12%	12%		6%	5%	6%
Ja, in mijn dorp of stad, maar verder weg dan 500 meter	27%	29%	40%	28%	14%	19%	32%	31%
Ja, buiten mijn dorp of stad	19%	15%	15%	21%	26%	18%	14%	21%
Nee	34%	37%	20%	32%	60%	37%	36%	26%
Weet ik niet	12%	12%	13%	8%		19%	14%	16%
<i>n</i> =	1.959	214	48	109	38	52	299	66

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

AZC IN DE BUURT	NL	POLITIEKE VOORKEUR				
	Totaal	CU*	Volt*	SGP*	BBB	NSC
Ja, binnen 500 meter	7%	9%		3%	12%	7%
Ja, in mijn dorp of stad, maar verder weg dan 500 meter	27%	18%	36%	25%	19%	28%
Ja, buiten mijn dorp of stad	19%	19%	17%	15%	26%	24%
Nee	34%	49%	35%	52%	35%	33%
Weet ik niet	12%	3%	11%	6%	8%	8%
<i>n</i> =	1.959	47	35	43	102	232

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

Tabel: Wat zou u ervan vinden als er een azc met circa 100 asielzoekers bij u in de buurt komt (in een straal van 500 meter)?

NIEUW AZC IN DE BUURT	NL	LEEFTIJD					OPLEIDING		
	Totaal	18-24	25-34	35-49	50-64	65+	Lager	Midden	Hoger
Acceptabel	19%	37%	23%	16%	18%	15%	9%	17%	26%
Acceptabel, onder voorwaarden	36%	25%	36%	36%	34%	43%	32%	31%	45%
Niet acceptabel	40%	36%	38%	44%	43%	37%	53%	48%	25%
Weet ik niet	4%	2%	3%	3%	5%	5%	6%	4%	4%
<i>n</i> =	1.959	78	257	363	639	622	478	705	776

NIEUW AZC IN DE BUURT	NL	POLITIEKE VOORKEUR						
	Totaal	VVD	D66*	PVV	CDA*	SP	GL/ PvdA	PvdD
Acceptabel	19%	13%	43%	4%	16%	30%	50%	40%
Acceptabel, onder voorwaarden	36%	39%	41%	10%	65%	35%	41%	45%
Niet acceptabel	40%	42%	15%	84%	15%	26%	5%	15%
Weet ik niet	4%	6%		1%	4%	8%	3%	
<i>n</i> =	1.959	214	48	109	38	52	299	66

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

NIEUW AZC IN DE BUURT	NL	POLITIEKE VOORKEUR				
	Totaal	CU*	Volt*	SGP*	BBB	NSC
Acceptabel	19%	31%	59%	7%	2%	13%
Acceptabel, onder voorwaarden	36%	46%	31%	42%	23%	44%
Niet acceptabel	40%	15%	6%	43%	74%	41%
Weet ik niet	4%	8%	4%	8%		2%
<i>n</i> =	1.959	47	35	43	102	232

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

A.3 Beginselen asielbeleid

Tabel: Wist u dat het Nederlandse asielbeleid hierop is gebaseerd?

BASIS ASIELBELEID	NL	LEEFTIJD					OPLEIDING		
	Totaal	18-24	25-34	35-49	50-64	65+	Lager	Midden	Hoger
Ja, en ik wist ook welke voorwaarden er gelden	48%	43%	47%	48%	51%	48%	35%	47%	58%
Ja, maar ik wist niet precies welke voorwaarden	33%	33%	31%	29%	34%	36%	37%	33%	31%
Wel van gehoord, maar dit wist ik niet precies	11%	14%	13%	13%	10%	10%	16%	12%	8%
Nee, nooit van gehoord	7%	10%	9%	9%	5%	5%	12%	9%	3%
<i>n</i> =	1.959	78	257	363	639	622	478	705	776

BASIS ASIELBELEID	NL	POLITIEKE VOORKEUR					GL/ PvdA	PvdD
	Totaal	VVD	D66*	PVV	CDA*	SP		
Ja, en ik wist ook welke voorwaarden er gelden	48%	52%	56%	56%	49%	37%	57%	56%
Ja, maar ik wist niet precies welke voorwaarden	33%	33%	23%	22%	36%	47%	33%	30%
Wel van gehoord, maar dit wist ik niet precies	11%	11%	17%	12%	13%	13%	8%	4%
Nee, nooit van gehoord	7%	4%	4%	9%	3%	3%	2%	10%
<i>n</i> =	1.959	214	48	109	38	52	299	66

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

BASIS ASIELBELEID	NL	POLITIEKE VOORKEUR				
	Totaal	CU*	Volt*	SGP*	BBB	NSC
Ja, en ik wist ook welke voorwaarden er gelden	48%	51%	74%	45%	47%	45%
Ja, maar ik wist niet precies welke voorwaarden	33%	33%	26%	28%	30%	39%
Wel van gehoord, maar dit wist ik niet precies	11%	8%		18%	15%	9%
Nee, nooit van gehoord	7%	8%		10%	7%	7%
<i>n</i> =	1.959	47	35	43	102	232

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

Tabel: Steunt u het hierboven beschreven uitgangspunt?

STEUN UITGANGSPUNT	NL	LEEFTIJD					OPLEIDING		
	Totaal	18-24	25-34	35-49	50-64	65+	Lager	Midden	Hoger
Ja, ik steun dit	57%	64%	62%	53%	53%	60%	44%	51%	71%
Nee, het is te streng	4%	6%	6%	5%	3%	3%	4%	3%	5%
Nee, het is niet streng genoeg	29%	16%	22%	31%	37%	28%	38%	35%	18%
Weet ik niet	9%	14%	10%	10%	7%	8%	15%	10%	5%
<i>n</i> =	1.959	78	257	363	639	622	478	705	776

STEUN UITGANGSPUNT	NL	POLITIEKE VOORKEUR						
	Totaal	VVD	D66*	PVV	CDA*	SP	GL/ PvdA	PvdD
Ja, ik steun dit	57%	59%	89%	16%	82%	61%	85%	80%
Nee, het is te streng	4%	2%	6%	3%	7%	4%	9%	6%
Nee, het is niet streng genoeg	29%	34%	2%	72%	8%	25%	3%	8%
Weet ik niet	9%	5%	3%	9%	3%	9%	3%	6%
<i>n</i> =	1.959	214	48	109	38	52	299	66

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

STEUN UITGANGSPUNT	NL	POLITIEKE VOORKEUR				
	Totaal	CU*	Volt*	SGP*	BBB	NSC
Ja, ik steun dit	57%	81%	82%	4,6%	38%	57%
Nee, het is te streng	4%	5%	6%	6%	2%	1%
Nee, het is niet streng genoeg	29%	14%	9%	36%	54%	32%
Weet ik niet	9%		2%	12%	6%	10%
<i>n</i> =	1.959	47	35	43	102	232

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

A.4 Stellingen over immigratie

Tabel: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

% HELEMAAL EENS	Totaal	LEEFTIJD				OPLEIDING		
		18-34	35-49	50-64	65+	Lager	Mid.	Hoger
Het is onze morele plicht om asielzoekers op te vangen in Nederland	50%	49%	50%	49%	50%	41%	42%	64%
Alle Nederlandse gemeenten moeten naar rato (afhankelijk van het inwonersaantal) bijdragen aan de opvang van asielzoekers	57%	52%	52%	59%	63%	52%	50%	68%
Of er wel of geen asielzoekerscentrum in een gemeente komt, moet middels een referendum worden voorgelegd aan de inwoners van die gemeente	39%	36%	42%	36%	44%	56%	46%	20%
Statushouders* moeten pas na 5 jaar in aanmerking komen voor sociale voorzieningen	44%	44%	55%	44%	36%	52%	51%	33%
Het toelaten van meer migranten is goed voor onze economie	19%	22%	19%	18%	16%	10%	13%	29%
De grenzen moeten dicht voor asielzoekers, ook als Nederland daarmee handelt in strijd met internationale verdragen en Europese regelgeving	34%	27%	38%	39%	33%	43%	42%	20%
De controles aan alle grenzen van de landen in de Europese Unie (de binnengrenzen) moeten opnieuw worden ingevoerd	48%	33%	44%	52%	62%	64%	56%	29%
Gemeenten moeten gedwongen kunnen worden door de Rijksoverheid om asielopvang te openen als er een tekort aan opvangplekken is in Nederland	41%	42%	40%	39%	44%	31%	32%	58%
Statushouders* moeten altijd ook hun kinderen kunnen laten overkomen naar Nederland	38%	43%	38%	33%	38%	31%	32%	49%
Asielzoekers moeten direct na aankomst in Nederland toestemming krijgen om te werken	39%	39%	35%	36%	47%	34%	35%	46%
Ik heb er begrip voor als statushouders* voorrang krijgen bij het toewijzen van een sociale huurwoning	10%	13%	9%	8%	9%	4%	8%	15%
Het moet voor kennisimmigranten aantrekkelijk blijven om naar Nederland te komen	38%	43%	44%	34%	31%	23%	31%	55%
Bedrijven die arbeidsmigranten voor zich laten werken moeten zelf zorgen voor hun woonruimte	64%	58%	56%	65%	76%	69%	64%	61%
De Europese Unie moet geen deals sluiten met autoritaire leiders van andere landen om vluchtelingen tegen te houden	48%	37%	39%	55%	59%	49%	49%	46%
De Europese Unie moet de deal met Tunesië om vluchtelingen tegen te houden opzeggen	37%	27%	25%	45%	49%	41%	36%	35%
Het aantal arbeidsmigranten uit Oost-Europa moet worden beperkt	45%	37%	41%	47%	53%	53%	50%	33%
n =	997	178	179	328	312	242	379	376

*In vragenlijst getoond als "Statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning)".

% HELEMAAL EENS	NL	POLITIEKE VOORKEUR				
	Totaal	VVD	PVV	GL-PvdA	BBB	NSC
Het is onze morele plicht om asielzoekers op te vangen in Nederland	50%	44%	6%	91%	23%	45%
Alle Nederlandse gemeenten moeten naar rato (afhankelijk van het inwonersaantal) bijdragen aan de opvang van asielzoekers	57%	62%	19%	87%	43%	62%
Of er wel of geen asielzoekerscentrum in een gemeente komt, moet middels een referendum worden voorgelegd aan de inwoners van die gemeente	39%	34%	77%	8%	63%	50%
Statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) moeten pas na 5 jaar in aanmerking komen voor sociale voorzieningen, zoals een bijstandsuitkering en een sociale huurwoning	44%	50%	79%	15%	62%	51%
Het toelaten van meer migranten is goed voor onze economie	19%	21%		44%	5%	12%
De grenzen moeten dicht voor asielzoekers, ook als Nederland daarmee handelt in strijd met internationale verdragen en Europese regelgeving	34%	34%	87%	4%	61%	40%
De controles aan alle grenzen van de landen in de Europese Unie (de binnengrenzen) moeten opnieuw worden ingevoerd	48%	52%	83%	17%	58%	57%
Gemeenten moeten gedwongen kunnen worden door de Rijksoverheid om asielopvang te openen als er een tekort aan opvangplekken is in Nederland	41%	42%	6%	87%	18%	36%
Statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) moeten altijd ook hun kinderen kunnen laten overkomen naar Nederland	38%	32%	4%	74%	19%	26%
Asielzoekers moeten direct na aankomst in Nederland toestemming krijgen om te werken	39%	34%	20%	69%	37%	38%
Ik heb er begrip voor als statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) voorrang krijgen bij het toewijzen van een sociale huurwoning	10%	7%	2%	25%	6%	4%
Nederland moet geen laaggeschoolde immigranten meer toelaten	38%	35%	54%	2%	44%	43%
Bedrijven die arbeidsmigranten voor zich laten werken moeten zelf zorgen voor hun woonruimte	64%	63%	68%	58%	74%	76%
De Europese Unie moet geen deals sluiten met autoritaire leiders van andere landen om vluchtelingen tegen te houden	48%	43%	43%	67%	29%	53%
De Europese Unie moet de deal met Tunesië om vluchtelingen tegen te houden opzeggen	37%	30%	43%	62%	25%	36%
Het aantal arbeidsmigranten uit Oost-Europa moet worden beperkt	45%	48%	75%	18%	56%	56%
n =	997	116	53	155	54	119

% HELEMAAL EENS	NL	LEEFTIJD				OPLEIDING		
	Totaal	18-34	35-49	50-64	65+	Lager	Mid.	Hoger
SPLIT-RUN								
Nederland moet geen laaggeschoolde immigranten meer toelaten (n = 321)	28%	39%	31%	25%	16%	20%	27%	33%
Nederland moet geen kennismigranten meer toelaten (n = 338)	27%	24%	19%	30%	31%	41%	28%	14%
Nederland moet geen buitenlandse studenten meer toelaten (n = 338)	20%	9%	18%	25%	25%	21%	25%	12%

A.5 Schatting aantal asielzoekers in 2022

Tabel: Hoeveel asielzoekers kwamen er vorig jaar (2022) volgens u naar Nederland?

INSCHATTING	NL	LEEFTIJD				OPLEIDING		
	Totaal	18-34	35-49	50-64	65+	Lager	Midden	Hoger
Gemiddelde	79.216	82.311	85.510	75.047	76.875	114.115	86.317	59.462
n (zonder 'weet niet') =	917	139	165	324	289	169	327	421

INSCHATTING	NL	POLITIEKE VOORKEUR				
	Totaal	VVD	PVV	GL-PvdA	BBB*	NSC
Gemiddelde	79.216	61.049	136.172	54.111	89.032	69.202
n (zonder 'weet niet') =	917	124	77	106	48	114

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

A.6 Maximum aantal asielzoekers opvangen

Tabel: Vindt u dat er een maximum aantal asielzoekers is dat Nederland kan opvangen? Zo ja, hoeveel asielzoekers zou Nederland jaarlijks maximaal kunnen opvangen, wat u betreft?

MAX. OPVANGEN	NL	LEEFTIJD				OPLEIDING		
	Totaal	18-34	35-49	50-64	65+	Lager	Midden	Hoger
Gemiddelde	15.044	17.633	15.926	13.160	14.792	9.110	13.346	22.092
n (zonder 'weet niet') =	419	59	80	155	125	109	176	134

MAX. OPVANGEN	NL	POLITIEKE VOORKEUR			
	Totaal	VVD	PVV	BBB*	NSC
Gemiddelde	15.044	20.038	5.340	7.162	12.792
n (zonder 'weet niet') =	419	65	62	36	60

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

A.7 Voorstel gezinshereniging

Tabel: Er zijn voorstellen waarin oorlogsvluchtelingen pas na enkele jaren hun gezin kunnen laten overkomen. In hoeverre bent u het eens of oneens met dit voorstel?

STEUN VOORSTEL	NL	LEEFTIJD					OPLEIDING		
	Totaal	18-24	25-34	35-49	50-64	65+	Lager	Midden	Hoger
(helemaal) mee eens	37%	29%	39%	36%	37%	38%	40%	39%	33%
neutraal	21%	24%	18%	20%	20%	24%	24%	21%	18%
(helemaal) mee oneens	37%	37%	35%	37%	39%	35%	29%	35%	43%
weet ik niet	6%	10%	7%	8%	5%	3%	7%	5%	5%
<i>n</i> =	1.959	78	257	363	639	622	478	705	776

STEUN VOORSTEL	NL	POLITIEKE VOORKEUR					GL/ PvdA	PvdD
	Totaal	VVD	D66*	PVV	CDA*	SP		
(helemaal) mee eens	37%	48%	28%	53%	23%	23%	22%	20%
neutraal	21%	21%	27%	17%	35%	21%	15%	15%
(helemaal) mee oneens	37%	29%	45%	25%	38%	51%	58%	61%
weet ik niet	6%	2%		4%	4%	4%	5%	4%
<i>n</i> =	1.959	214	48	109	38	52	299	66

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

STEUN VOORSTEL	NL	POLITIEKE VOORKEUR				
	Totaal	CU*	Volt*	SGP	BBB	NSC
(helemaal) mee eens	37%	7%	25%	20%	50%	42%
neutraal	21%	15%	16%	23%	18%	24%
(helemaal) mee oneens	37%	76%	57%	47%	27%	27%
weet ik niet	6%	2%	2%	10%	5%	7%
<i>n</i> =	1.959	47	35	43	102	232

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen ($n < 50$).

Contactgegevens

I&O Research Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl